Nagyvárad, 1898. IV. évfolyam 65. szám. Vasárnap, márczius 20.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . 2 « — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállitva:
Egész évre . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . 3 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apácza u. 3. sz.**

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 19.

A nemzet napszámosai.

A közmüvelődés eszméi mind nagyobb tért hóditanak a fejlődő nemzetek kebelében. Czélja az általános müvelődés terjesztése, az elfeledett, haladásában nagyon is hátra maradt u. n. »IV. rend« müvelődése. A társadalom mindennap nyilvánuló jelenségeiben ugyanis azt látjuk, hogy a «IV. rend« előbb kezd öntudatra ébredni, mintsem az elébe toluló jelenségeket, kérdéseket szellemi képzettséggel megtudná itélni, mert ez a képzettség nála meglehetősen hiányos. Innen van az, hogy a közepes képzettségen felülemelkedett szédelgő a nagy tömeget, tudatlansága miatt ujja körül csavarhatja. Csillogó mezbe öltöztetett igéi tetszenek neki, hisz az ő érdekében látszanak szólani s igy hitvány szellemi pórtékáit könnyen rátukmálhatja a hiszékeny népre. Ami pedig epyszer megragadt a nép emlékezetében — szük gondolatköre miatt — ugyancsak dolgot ad az időnek onnan eltávolitani.

A nép tudatlansága a legerősebb mentsvára a szoczializmus sáfárainak. Hisz akárhány helyen — olvashattuk a hirlapok hasábjain — hogy a szoczialista izgatók a magyar király nevével izgattak, a király akarja a földosztást, a király védi a népet az urak ellen stb.

Tág tere nyilik nálunk a közmüvelődésnek, mit nem csak az emlitett esetek bizonyitanak, hanem az a körülmény is, hogy hazánk lakói közül a 10—40 évesek közt a müveltség legprimitivebb eszközét is. az irás-olvasást 38 százalék nélkülözi. És itt számolnunk kell egy gyakran hangoztatott és sokféleképpen magyarázott jelenséggel, mely pedig a régibb kor tudományos férfiai előtt is ismeretes volt, hogy t. i. a mi népünk irtózik a szellemi tudományoktól. Ez azonban csak igen kis részben állhat meg. Tény az, hogy közmüveltségünk nagyon hátramaradt, de ez a hátramaradásunk nem az ismeretek iránti indolentia következménye, hanem inkább a mindenre sorvasztólag ható viszonyoknak, melyek századokig megakasztották a közmüvelődés haladását. Az emlitett nézetet vallók vegyék figyelembe azt, hogy az átmenet a majdnem századokig tartó ősállapotból a modern állapotba lassu. Mily nagy fejlődési fokozatokat szemlélhetünk már abban az egyszerü jelenségben is, hogy még ezelőtt nem is egészen egy századdal is az ország zömét, mondhatni intelligenciáját alkotó köznemes jelentékeny része csak a pecsétnyomót kezelte és nem a pennát és Bercsényi seregében nem tudtak elolvasni egy levelet. Az átmenet — mondom — lassu, de nem kétségbeejtő.

Az állam gondoskodik is a közmüvelődés terjesztéséről, midőn kimondja a köteles iskoláztatást s maga is állit fel iskolákat, de itt is nyilatkozik az, ami az államot majd minden tevékenységében árnyként kiséri, hogy t. i. minden kényszer eszköznek eredménye csak felszines. Sokszor az életküzdelem akadályozza e törvényszabta kötelesség teljesitését, sokszor meg a hanyagság. Nem czélunk itt a gátló momentumokat vizsgálni, csak annyit szomoruan konstatálhatunk, hogy az iskola nem felelt meg mindenben várakozásunknak.

Erre megindult a mozgalom minden téren az állam részéről a sötét tudatlanság kiirtására. Furfangosabbnál-furfangosabb eszközökkel lopták be az ismereteket a közép fejébe. A módszerben azonban úgy leleményesség, mint eredmény tekintetében maga a társadalom túl tett az államon. Emlitsem-e azon nagyszámu intézményeket, melyek mind e közczél szolgálatában állanak? Az olvasó-körök, legény-egyletek, nép- és önképző-körök, felolvasások, népkönyvtárak, university extension stb. képei azt hisszük, mindnyájunk előtt ismeretesek. Ezek azonban nem csak az elemi ismereteket tanitották, hanem azonkivül az iskola hiányos munkàját is foldozták, az ismeretek terén történt változásokat bemutatták. Részt vesz ezeken ifju és agg mindkét nemből, s a hallgatósággal tömött termek elég frappánsul bizonyitják a nép ismeret szomját.

A félúton nem szabad megállapodni. A társadalomnak folytatnia kell ezt a nemes munkát. Csakhogy nem csak a számra kell tekinteni, nem csak arra kell igyekezni, hogy minél több alkalmat nyujtsunk a népnek a közmüvelődésre, hanem tekintettel kell lenni a minőségre is. Éppen a szocziális mozgalom mutatja, hogy

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Ur.

Irta: **Prigl Olga.**

Köröskörül halomra gyürve hevert a sok nehéz, ropogó selyem-kelme, festői ránczokba szedve helyenként, hogy mentől többet mutasson. Finom, fehér ujjak babrálnak közte, brilliantos gyürük visszfénye csillan meg a szászinü árnyalatban, halvány reflex vetődik róluk a föléjök hajló arczokra. Szinte jól áll az a lilaszinbe átmenő finom árnyalat a sápadt, éles arczu leánynak, a ki ideges kézmozdulattal teszi megjegyzéseit. A maga finom izlésével válogatja ki a remek szövésü csipkéket, himzett diszitést, mik hivatva lesznek kurta pályafutásukkal elkisérni őt, a diszkrét budoártól kezdve a csillogó szalonok parkettjéig. Cseppet sem ingerelte a jövő képe, melyet már menyasszony annyiszor megálmodik. Egész természetesnek találta, hogy megkérte a kezét az előkelő megjelenésü Tar Gida, a ki a szezonban a legszebben tánczolta a pas de quatres-t s különben rohamosan emelkedik a törzstiszti lajtorján. Megérdemelt partiek egymásra nézve. Valami különös vonzalom nem köti őket együvé, de nem is gyülölik egymást. A netaláni apró hézagot kitölti az idő, a megszokás, a társadalmi elfoglaltság.

Elegáns zörgéssel robogott el fogatuk s a leány kecses kézmozdulattal integet a vőlegényének, ki ép a gyakorlatról jött haza a katonáival. A sétatér korzóján szorosan egymásba kapaszkodó pár ember összesugott, vagyis inkább a feketeruhás leány kérdezett valamit a bátyjától.

— A Bozóky báróék fogata, — mondta a férfi.

— Ah, emlékszem Bozóky Melániera, szép leány, nagyon szép. Az utczán láttam néhányszor, tegnap meg Vargánétól hallottam, hogy menyasszony volna . . .

Csak átsiklott a férfi ezen az utolsó megjegyzésen, — a huga se forszirozta. Csöndesen mentek tovább. A leány ábrándosan szitta a keblére tüzött ibolyacsokor illatát s becsukta a pilláit. Halvány pirosság ült az arczára, s szájszélei remegtek. Majd minden átmenet nélkül megszólalt hirtelen:

— S neked mondta Gida, hogy jövőre három csillagja lesz? . . .

Egy kicsit összeszoritotta ajakát a férfi:

— Hát persze, igen . . .

— Te Laczi, ha rágondolok, azt hiszem megbolondulok az örömtől! Enyém lesz a világ, az egész világ! Mondd, elbirom-e azt a nagy boldogságot?

Csititani kezdte a bátyja:

— Egy férfi sem érdemli meg, hogy anyira szeressék, bizony nem. Te is tulságba viszed Tilda.

Szinte haragosan pattant fel a leány:

— Hogy nem érdemli meg? — te mondod ezt Laczi, a ki tudsz mindent s olyan okos, jó lélek vagy? Ne izgass kérlek, tudod, hogy mindjárt fáj a szemem . . . S aztán olyan érzékeny vagyok ha róla van szó.

Szomoruan nézett Baghy László a hugára s engesztelve simogatta a kis keztyüs kezeit:

— No, no, hisz tudod; hogy tréfáltam; szeretem én is Gidát s örülök a ti boldogságtoknak. Hanem . . .

— Mi az megint? — türelmetlenkedett a leány.

— Hát tudod Tilda, hogy annak a szegény embernek nincs szerencséje; ki tudja meg lesz-e jövő esztendőre a három csillagja, pedig, anélkül el nem vehet. Ép annyi kaucziója van csak. S aztán tudod mily nehezen boldogul, az ezredes félti tőle a fiatal feleségét, mert hogy Gida olyan fess ember s a kit egyszer az ezredes üldöz, annak bajos előre jutni. Eldugja szegényt a határőrségi apró morva falukba.

LEGUJABB divatu **férfi és fiu kalapok** tulhalmozott raktár miatt **mélyen leszállitott árban** kaphatók

REICHARD **áruházában** Nagyvárad Fő-utcza, Orsolya-zárda épület.

Telephon összeköttetés! Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

igenis szükséges a népet felvilágositani, de ez nem elég, henem óvni kell a félrevezetéstől. Erre pedig nem alkalmasak holmi rég lejárt vagy ujabb, de ephemer becsü theóriák fejtegetései. Darvinizmus, független morál és más efféle elcsépelt és százszor megczáfolt, anélkül is gyenge lábon álló elméletek éppen nem valók arra, hogy általuk előmozditsuk a nép müvelődését.

Azok, akik ebben a nemes irányu közmüvelődési munkában részt vesznek, megérdemlik az elismerést, ők valóban a nemzet napszámosai.

Sainte Hilaire,

A pápa a néppárthoz.

Pápa Ő Szentsége jubileuma alkalmából a néppárt nevében *Zichy* Nándor és *Esterházy* Miklós Móricz grófok kifejezték hódolatukat és szerencsekivánataikat. Az üdvözlő levélre a Vatikánból a következő válasz érkezett:

A levelet, melyet márczius 1-én a magad és a *keresztény-párt* nevében a Szent Atyához intéztél, legkedvesebben fogadta Ő Szentsége. Mert abból felismerte, hogy mekkora igyekezettel viseltettek valamennyien *a vallás ótalmazására, amelylyel hazátok java is teljesen össze van kötve.* Különös köszönetét fejezi ki nektek a felséges Atya és hogy *törekvésteknek ösztönzést adjon és iránttok való jóakaratát tanusitsa,* teljes lelkéből mindnyájatokra apostoli áldását adja.

Nagyrabecsülésem kiváló érzelmeinek örömmel kifejezést adva, maradtam

Rómában, 1898. márczius 14.

Hivetek

Rampolla biboros.

Az autonomiai bizottság ülései. Az autonomiai kilenczes bizottság gróf Szapáry Gyula elnöklete alatt szakadatlanul dolgozik, a jegyzőkönyvet dr. Hoványi Gyula nggyváradi jogakadémiai tanár, mint előadó vezeti. E hét folyamán üléseit gróf Szapáry Gyula Koronaherczeg utezai palotájában tartotta, mivel az illustris elnök gyöngélkedése miatt a szobát kénytelen őrizni. Minthogy több ügyet elő kell készitenі, a következő héten szünetet tartanak, s csak márczius 28-án folytatják ujból müködésöket.

A képviselősház gazdasági bizottsága Szilágyi Dezsőnek, a ház elnökének elnöklése alatt ma ülést tartott, a melyen megállapitotta a ház folyó évi költségvetési előirányzata tárgyában beterjesztendő jelentését s több személyi és gazdasági ügyet intézett el, nevezetesen a ház hivatalnokainak és szolgáinak drágasági pótlék iránti kérvényét s egy ideiglenesen alkalmazott telefon-kezelőnő állása véglegesitésének ügyét stb. Az emlitett ügyekre vonatkozó jelentéseit és javaslatait a bizottságnak Molnár Antal jegyző legközelebb a ház elé terjeszti.

Az uj felirati javaslat.

A képviselőház igazságügyi bizottsága a mai ülésben a következő felirati javaslatot nyujtotta be:

Felséges Császár és Apostoli Király!

Legkegyelmesebb Urunk!

A nemzet ujjászületésének félszázados emlékét ünnepelve, törvényben megörökitett kegyelettel rójuk le hálánkat az iránt a korszak iránt, a mely Magyarországnak történeti egységét, nemzeti jellegét és államjogi önállóságát megfelelő intézményekkel biztositotta.

Az átalakulás nem volt sem rögtönös, sem erőszakos. A nemzet legjobbjainak évtizedeken át tartó hazafias munkája érlelte meg azt a tudatot, hogy a hanyatló nemzeti életet a régi intézmények mellett felvirágzásra juttatni nem lehet, hanem helyökbe az uj idők szellemének megfelelő alkotásokat kell ültetni.

Az intézmények emez ujjáalkotását a Felséged királyi előde által szentesitett 1848-iki törvények valósitották meg.

A népképviseletre alapitott törvényhozói hatalom osztályokra, fajokra és felekezetekre való tekintet nélkül lépett életbe s ezzel kapcsolatosan alakult meg a végrehajtó hatalom gyakorlására hivatott felelős miniszterium.

Erdély uniójával és kapcsolt részeinek az anyaországhoz való visszacsatolásával az ország területi épsége helyreállott. Az egyenlő jogképesség s közös teherviselés elvei alapján az előjogok megszüntetésével a nemzet fiai minden osztályra és nemzetiségre való tekintet nélkül fogadtattak be az alkotmánysánezaiba; a nemzet erősebb és nagyobb lett.

Szabaddá tétetett a sajtó, hogy a nemzet állami és társadalmi boldogulásának czéljaira az uj intézményekkel kellően élhessen. A nemzet szinei visszaállittattak ősi jogaikba!

Felséges Urunk! Az ezen intézményekben rejlő nemzeti erő nemcsak alkalmas válságok leküzdésére, de szellemében érintetlenül a Felséged bölcs hozzájárulásával azóta létrehozott alkotásokban ujra és ujra megnyilatkozva, e nemzet boldog fennállásának s Felséged uralkodó háza dicsőségének pótolhatlan biztositékát nyujtja.

Nemzetünk hála az örök gondviselésnek és Felséged atyai bölcsességének, ma nem áll létét érintő válságok előtt. Gondolhatunk kegyeletünk leróvására is, mely immár az 1848-i alkotásokat megünneplő törvényben kifejezésre jutott. A midőn a félszázaddal ezelőtt lefolyt nagy napok közül egyet kiválasztottunk, ünneplésünk tárgyává nem tehettünk más napot, mint azt, a melyen az ige testté lőn, a melyen a fenkölt eszmék Felséged elődjének királyi szavára megszüntek csupán nemzeti óhajok lenni, de királyi szentesitéssel ellátva, mint az azokban egybeforrt nép és korona akarata átadva a való életnek, megkezdhették s meg is kezdették átalakitó, örökerejü hatásukat!

Kegyeletünk ezen gyakorlása fonalán fel kell ismernünk örök időkre azt a nagy tanulságot is, hogy a nemzet és a király boldogulását csak közös egyetértésük biztositja.

A midőn e tudatban nemzetünk ama dicső korszakának és korszak alkotóinak emlékét kegyelettel ünnepeljük, elfajthatatlanul tör ki keblünkből történeti hü ragaszkodásunk és hálánk érzete Felséged iránt, mint a ki a jogfolytonosság alapjára állott és a nemzettel teljes egyetértésben tövényben jelölte meg fejlődésünknek utját. Haladásunknak ezen az utján jövőben sem vezethet bennünket más, mint alkotmányunkhoz való törhetetlen ragaszkodásunk s a bizalom és hüség Felséged személyéhez, trónjához és az uralkodó házhoz!

Ezek az érzések hatván át nemzetünket, mi mint annak törvényes képviselete, ez alkalommal is, a minden hazafi szivében élő azt az óhajtást tolmácsoljuk, hogy Felségedet s királyi családját nemzetünk boldogulására s dicsőségére a mindenek ura hosszu, boldogság élettel áldja meg!

Kik egyébiránt mély tisztelettel vagyunk

Császári és Apostoli Királyi Felségednek

legalázatosabb szolgái:

Magyar-, Horváth- és Szlavonországok országgyülésileg egybegyült főrendei és képviselői.

— Várok én türelmesen, — mondta szelid megadással a leány, mig Baghy László a homlokát törülgette. melyet kivert az izzadság. Az utcza másik oldalán Tar Gida sietett tovább. Nem nézett átal s Tilda se vette észre. Lopva borult az alkonyat a sétatér kopasz, barna fáira, egy pár lármás veréb csipogott a galyakon le s föl repülve. Itt ott a gázlángokat gyujtogatták s a friss márcziusi levegő a maga éltető erejével széles sávokban hömpölygött végig a magas házak között.

Tar Gida katonás léptekkel haladt végig az utczasoron s előkelően csengetett a menyasszonya lakásán. Felvillant odabenn a csillárok fénye, gyors tempóba játszott operett-részlet hangjai verődtek keresztül a magas tükörablakon, Baghy László betakarta Tildát a tulajdon felöltőjébe, ugy sietett vele haza. Mintha lázas lett volna a leány. Az arcza tüzelt s olyan hangosan beszélt, hogy alig győzte csititani. Ugy fektette le aztán — s a leány levelet diktált Tar Gidának, kit ott hitt a morvaországi kis falukban. Valahonnan messze, a csilláros ablakból az operett utolsó akkordjai hallatszottak. Nyitott szájjal figyelt a leány, visszafojtotta a lélegzetét is. Az ő nótája, — suttogta, az övé . . .

Magasan lobogott a csilláros gyertyafény ott a tükörablakon keresztül. A mellékszobában a ropogós nehéz selymek, áttört drága csipkék, himzett diszitések hevertek szerteszét. Mesét mond az aranyszállal szőtt himzett virágfüzér a társainak pirosarczu, ragyogó szemü leányról.

— Itt hordom az arcza szinét a kelyhemen, jó leány volt, adott belőle, mert hogy meghallgattuk a szive sóhajtásait. El-elbeszélgetett velük, ránk hajolva, naphoszant mig keze sebesen járt. Micsoda szép reménység mosolygott a szeméből, ragyogó fényesség, melytől mi lettünk szépek s még szebbek egyre!

Büszkén integettek reá a többi himzett virágok is, mind mind:

— Nekünk is adott az arcza pirosságából, a szép szeme fényéből, nekünk is!

— Azóta valósággá válhatott a lelke szép reménysége, ragyogó álmai. Ugy lehet boldog asszony, felesége annak a szép katonának, ki oly sokszor benézegetett rá az ablakon, ki utóbb beköltözött a gondolatába, szive rejtekébe.

Apró pók ereszkedett le a szoba mennyezetéről s mig sietve gabozta hálóját, megszólalt a kopott szintelen hangján:

— A világon nincs más igazság, csak a mienk. Elhitetitek nekem piros virágok, ragyogó selyemszálak. Ez az én kis szürke hálóm ural mindeneket, én szövöm, szövögetem a mulandóságot. Le fog szállani mindenekre az örök szürkeség. Elmul a szép ábrándos leány, a kitől ti himzett virágfüzérek a nehéz munkájával loptátok el az arcza pirosságát, szeme ragyogását; elmultok ti, a kik hiu szeszélyhez vagytok kötve, elmul, ki rajtatok uralkodni fog, — minden, minden . . . Én takarlak be közösen benneteket.

A csilláros szobában is mintha meghallották volna a bölcselkedést. Hirtelen elcsöndesedtek. Halkan serczegett a gyertyafény s a jegyespár elgondolkozott. Tar Gida önkénytelen játszotta el a zongorán Becthoven gyászindulóját. Mosolyogtak utána, hogy jutott az eszükbe, mikor örülniök kellene, örülniök nagyon.

Hideg szél rázta meg az ablaktáblákat s besikitott a tulsó utczán a Tildáék szobájukba. Tilda csak egyre diktálta a levelet, köhögött közbe, s arcza égett a láztól. Bizony rámegy a szegény, — mondotta harmadnapra a doktor, hogy a láz nem akart megszünni Nagyon meghült, s különben is gyönge szervezet . . .

Baghy László szótlan hajtotta le a fejét, a mig magában gondolta:

— Talán jobb lesz neki ugy . . .

A szelid hazugsága, a morvaországi katona jutott eszébe, a ki pedig itthon van. Szép arany gallér feszül meg erős, férfias nyakán, ragyogó jövő vár reá, nem egy beteges gyöngeszemü leány szerelme.

De csak tovább hazudott a szegény kis hugának:

— Ma biztosan kapunk tőle levelet, ha ma nem, hát holnap. Igen, holnap . . .

. . . A ropogó selyemszövetek, aranynyal áttört csipkék, himzett virágfüzérek közé egy napon csak megint lelátogatott a pók.

— Mi uraljuk a világot. Most épen szemfödőt szövök a leánynak a kitől ti az arcza pirosságát, szeme ragyogását lopjátok el, — nem egyedül ti, hanem az a más, a ki ugy hitte, ő maga a minden s az ő aranyos ruháját nem lepi be a penész, a szürkeség. Nem-e? Csak erősebbek vagyunk mi. Giz-gazt összekötő szürke hálómtól ijedt meg lova kint, s ugrott félre, ugy hogy lebukott gazdájával a mély szakadékba. Egy órája ennek. Mire a szép meghervadt arczu, leányotok szemfedőjével készen leszek, kezdhetem az aranyos ruháju, csalfa katonáét, — ugy . . .

. . . S odakint a nagy temetőben a két legujabb keresztet kötötte össze egymással csupa véletlenből az a szüke, libegő fonál.

ORSZÁGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, márczius 19.

A New-York ügye.

Ülés előtt *Polonyi* kijelenti, hogy a közérdek és közvagyont illetőleg egy *interpellácziót* óhajt a Ház elé terjeszteni, mely azonban az adatok halmaza miatt 2 órát fog igénybe venni. Ezért kéri a Házat, hogy engedjék meg, hogy beszédét megkezdhesse.

Bánffy Dezső: Ellenkezik a Ház szabályaival, hogy a napirendre szánt időt interpellálásra használjuk; mivel amugy is 10—12 interpellácziók van mindig előjegyezve, hiszen *Molnár* János képviselő ur is naponként az interpellácziók egész áradatával ostromolja a Házat. Ajánlja, hogy a Ház csak $^1/_2$2 után adjon engedélyt Polónyinak a szólásra.

Polonyi szavai értelmének helyreigazitása czimén kér szót. Ő nem akar sem praecedenset, sem rendszert ebből csinálni, ő olyankor kér engedelmet az interpellálásra, amikor ez a közérdek szempontjából szükséges. Különben azt kikéri magának a miniszterelnöktől, hogy az ő beszédeit és interpellácziót a Molnár Jánoséval egy kategoriába helyezze. (Ejnye!)

Márczius 15 és a kormány.

Ezután a napirendre térnek.

Első szónok *Marjay* Péter épp az imént történt inczidensből következteti, hogy a miniszterelnök obstrukczió iszonyban szenved. (Derültség baloldalon.) Erős kritika alá fogja a kormányt a márczius 15-iki nemzeti ünnepnapon tanusitott rideg és hazafiatlan magatartása miatt. A szinházakban, az operában, nemzeti szinházban semmi alkalmi előadás, sőt azt az igazán csekély kivánságát sem teljesitették a közönségnek, hogy a szinpadon elszavalják a Talpra magyart. Azt mondták, inkább szakitsák félbe az előadást, de a Talpra magyart még sem fogják elszavalni. Ilyen a magyar kormány a szabadság 50 éves jubileumán, áprilist akar járni, hát járjon csak magában a hivatalnokaival, sem az ellenzék, sem a nemzet nem fog felülni neki.

Folytatja továbbá, hogy a Darányi miniszter tegnap elhangzott beszédje sok olyan téves reformáczión alapuló kijelentéseket tartalmaz, melyeket kötelességének tart helyreigazitani. Bebizonyitja, hogy a Darányi miniszter állitása, a mely szerint a kormány serénykedik, szorgalmas — alaptalan, mert példákkal illusztrálja, hogy mily megbotránkoztató hanyagsággal jár el a törvény és a kormány alantas közegei a közügyek elintézésében, ez nem szorgalom, hanem korhelység, hanyagság. Az ármentesitésnél előforduló visszaélésekről beszél, hiányzanak az ellenörző közegek, felemliti egy debreczeni ember nyilatkozatát, akit az Isten Magyarországban meg akar verni, azt ártér kötelezettséggel sujtja.

Előadja továbbá, hogy sokakat a szenvedély tulzásba ragadja. Mócsynak a tegnapelőtt elhangzott beszédje megzavarja azt az ünnepies hangulatot, a melyet a közel Márczius 15 előidézett. Éppen a Megalapitó Üdvözitő mondta, hogy ne legyen sem zsidó, sem görög, hanem egyenlőség.

Továbbiakra nézve kijelenti, hogy ő is politizál, de nem a templomban. (Derültség.)

Mert hiszen ő is pap, de nem aranyszáju, hanem bajuszos pap. Abban tehát igazat ad Darányinak, hogy a templom nem politikai gyülőhely, ő tehát nem is óhajt ott politizálni.

Rátér a földmüvelésügyi miniszter beszédére. Ő azt mondja, hogy a miket a miniszterelnök igért akkor, a mikor a miniszterelnöki székbe ült, azokat be is váltotta. Ő azt hiszi tehát, hogy 4 éven valamit csak tenni kellett volna, de ő nem lát eddig semmi mélyreható intézkedést. A magyar nemzet soha sem volt *ily nyomorult* mint most, ugy anyagilag, mint szellemileg, ehhez járul a legnagyobb baj, a szocziálizmus. A földmüvelésügyi miniszter dicsekszik, hogy mily jól áll az állattenyésztés ügy inkább dicsekedhetnék a mezőgazdaság javitásával. A költségvetést nem fogadja el.

Kossuth a zsidókról.

Kossuth Ferencz: A tegnapelőtt elhangzott beszédre, melyet Mócsy mondott el, annyit jegyez meg, hogy ő helytelennek tartja, ha egy képviselő a Házban a mai viszonyok között oly véres szájjal ront egy a nemzet nagyszámu izr. vallásu honfitársaira, annyit azonban ő is megjegyez, hogy az *izraeliták sehol sem boldogulnak ugy mint náluuk és ennek csak mi vagyunk az okai.* Továbbá Molnár képviselő kijelentése sem helyes. Szerinte a vallás olyan magaslaton áll, a melynek méltóságát sértené a szószéken való politizálás.

Rátér aztán az államháztartás türhetetlen voltára. A magyar csecsemő mikor megszületik már 112 frt adóssága van, már pedig az ilyen helyzet tarthatatlan. Beszédje további folyamán azt bizonyitja, hogy nekünk nincs egyéb biztositékunk alkotmányunk fentartására, mint a király élete. Ha ez is elvész, akkor védtelenül állunk. (Helyeslés balaldalon).

A költségvetést nem fogadja el, javaslatot ad be.

A pénzügyminiszter beszéde.

Lukács László pénzügyminiszter: Előbb megjegyzéseket tesz Benyovszkynak a jegybankra vonatkozó kijelentéseire, aztán Marjay szavaira reflektál, azután Horánszkynak válaszol. Ha 10—15 évvel ezelőtt mondta volna Kossuth e beszédet, sok igaz lett volna benne. De ma semmiféle deficzitünk nincs, semmiféle deficzitre kölcsönt nem vettünk fel. Nem fogadhatja el a fogyasztási adó emelkedését sem a jólét emelkedésének értékeül, mert 1871-ben nálunk 13 millió volt a fogyasztás, ma pedig 83 millió, tehát óriási jólét uralkodnék, ha ezt vennők alapul. Visszatér azután Horászky képviselő multkori beszédére. Horánszky beszéde egy kelepcze, mert ugy okoskodott: Vagy ellentmond a pénzügyminiszter nekem, s konstatálja, hogy a jólét és gazdagság nagy mínálunk, s akkor könnyen rá lehet sütni a megszokott jelszavakat, hogy hazaáruló, a mi vele már gyakran megtörtént (ellentmondás a balon), vagy pedig megerősiti állitásait, s akkor elérte czélját, hivatalosan is megerősittetett az, a mit ő állitott. (Mozgás a balon). Nem fog belemenni a kelepczébe, nem fog semmi olyan nyilatkozatot tenni, mely a kérdés megoldása elé akadályt gördítne.

Horánszky terve.

Foglalkozik azután a Horánszky által felhozott conversióval. Erre nézve van egy részrehajthatatlan biró: a *Külföld kritikaja.* Statisztikával bizonyitja, hogy a külföld a mi pénzügyi politikánk felől teljes elismeréssel van. A mit a Horánszky által felhozott 450 ezer forintos argumentummal elhomályositani nem lehet, (Éljenzés jobbról). A mi az adó-csavarnak működését illeti, arra nézve megnézhetné Horánszky az adóbehajtási költségeket, ott megláthatná, hogy 1885-ben 401 ezer forint volt, 1896-ban pedig 296 ezer és igy csökken tovább. A mi pedig azt a vádat illeti, hogy ő politikai szempontokból ad engedményeket s más jogokat, (igaz, ugy van, igaz, a baloldalon), ezt mint alapot nélkülöző vádat visszautasitja. A takarékpénztárakra vonatkozó okoskodását nem érti, mert ugyan mi különbség van a között, ha uj betétek vagy régi betétek vannak a takarékpénztárban. (Nagy különbség! baloldalon).

A mi pedig azt illeti, hogy mennyi állampapir van a nép kezében, s ebből akarja megitélni a nép vagyonosodását, hát az nagyon szomoru. Mikor vett a magyar vagy a tót, oláh paraszt rentét? (Mert nincs neki pénze). Az bizony inkább földbe helyezi a pénzt.

Reflektál azután a Horánszky által felhozott. kis- és középbirtokosok terveinek convertálására.

Csak általánosságban jegyzi meg, nagyon furcsa dolog az, hogy valaki csakugy egyszerüen egy pár száz ezer forintot az ország nyakába sózzon.

A mi Horánszky jósolgatását és azunumjait illeti, azokra ez a megjegyzése: Nagyon tiszteletreméltó ama capitolumi madarak hivatása, melyek figyelmeztették az ellenségre és ez által sikert is értek el; de hogy egy államférfiu egész életének egyéb hivatása ne legyen, mint az ilyen jövendőmondás, azt még sem tarthatja olyan méltánylandónak. (Mozgás a baloldalon: Éljen Horánszky! kiáltások, melyre a jobboldal a miniszter zajos éltetésével felel, a mire ismét az ellenzék perczekig élteti Horánszkyt).

Öt percz szünet.

Szünet után *Polónyi* interpellálja *Darányit* és élesen kikel New-York szédelgései és csalásai ellen, a melyeket részlegesen kimutat, s a melyek tönkre juttatását készitik elő a magyar termelőknek.

Az uj-kigyósi plebános aranymiséje.

Mint már a napokban jeleztük, ma fog végbemenni Uj-kigyóson, Békés megyében, az érdemekben megőszült plebános 50 éves áldozári jubileumának megünnepeltetése.

Nemcsak a község, de az egész megyének ünnepe lesz, mert a jubiláns általános tisztelt és nagyrabecsült alakja Békés megyének.

A nap dicsőségére legragyogóbb sugarat persze a királyi kegy, a legmagasabb elismerés bocsátotta. S Békés megyének ifju rokonszenves főispánja Lukács György, az ő kiváló gyöngédségével épen az évforduló napját választotta, hogy a kitüntetettet a vaskorona rend III. osztályu jelvényével ékesitse.

Nagyváradról is lement az ünnepre Palotay László apát kanonok másod magával, hogy a bibornok-püspököt és a káptalant, melynek a jubiláns tiszteletbeli tagja, jelenlétével képviselje.

A kigyósi plebánia nméltóságu kegyurnője: Wenckheim Krisztina grófnő, és Wenckheim Frigyes gróf is lementek Budapestről, hol ez időszerint tartózkodnak. S az egész Wenckheim család rokonszenvének ad kifejezést az agg lelkipásztor iránt, ki ritka egyéniségével ezt a megbecsülést valóban megérdemelte.

Ott lesznek egyébiránt, mint halljuk, a megyének összes előkelősége: a főispán, a fejedelmi kitüntetés képviselője, az alispán, a főszolgabiró, a polgári és politikai előkelőségei s a papságból is, a kik a vasárnap miatt elmehetnek.

Temérdek közönség lesz együtt, milyent hosszu idő óta alig látott az a kis falu.

Természetes, hogy az őszinte becsülésnek meg lesznek a maga csalhatatlan megnyilvánulásai.

Az aranymise bevégeztével mindenek előtt a vaskorona rendet adja át neki a megye főispánja.

Aztán a papság üdvözli s renaissance modorban készült szép, ezüst álló feszületet ajánl fel szeretetének emlékeül.

Majd a polgári község fejezi ki iránta szóval is, emlékirattal is háláját, tiszteletét.

Aranyi és Róth
Nagyvárad, Zöldfa-utcza 36.

A tavaszi idény beáltával ajánlják a legjobb minőségü ***fekete, barna és zöld czipőket*** *a legolcsóbb árban. — Valódi* ***„Ita“ és „Pichler“-féle kalapokat. — Nyakkendő különlegességek, kész fehérnemüek*** *a legszebb kivitelben.*

A polgári községet a hitközség váltja fel s maga részéről szintén emléket állit páratlan buzgalmu lelkipásztorának. Iskolát emel s az ünnepelt emlékére nevezi el az ujabb iskolát. Széchenyi iskola lesz a neve.

Itt megemlitjük, hogy a kigyósi káplán kezdeményezésére közadakozásból oly összeg gyült össze az uj iskolára, hogy épitéséhez mindjárt husvét után hozzá foghatnak s a következő tanév bekezdésével már szolgálhat feladatának.

Magától értetődik, hogy az iskola alapra befolyt összegnek tekintélyes részét a nagylelkü kegyuri család adta, kik részint a jubiláns irányában való becsülésüket, részint a község iránti jóakaratukat akarták kifejezni vele. De van része benne a békési papság adományainak és a váradi papoknak is.

Hát erre csakugyan rá lehet mondani: monumentum aere perennius.

Nincs a környékből senki, a ki az üdvözlésből ez alkalommal lemaradna.

Az iskolaszék, az uradalmi tiszti kar, a tanitók, — mindenki siet láthatóvá tenni belső érzését, emelni a nap fényét és örömét.

Eddig is halomszámra kapta a gratulácziókat. Legeslegelső volt azok között a váradi káptalané kitüntetésének hirül vételekor.

Mi is szivből kivánjuk az Isten kiválasztottjának: Ad multos Annos! Legyen élete hosszu s áldásthozó ezután is, mint eddig volt.

* * *

Az aranymisés plebános Széchenyi Lajos 1823. április 21-én született Puszta-Szántón, Nógrád megyében, hol apja szolgabiró volt a régi jó idők erkölcseiből. 12-ed magával voltak testvérek. A bölcseleti évek után jogot hallgatott s a megyei életre szánta magát. Patvarista, majd megyei esküdt lett. Mikor épen szolgabirónak megválasztották, akkor választotta magának a papi pályát. Tehetséges és erélyes fiatal lélek volt, a theologiát a budapesti egyetemen végezte, mint mostani bibornok-püspökének növendég társa. A theologiai kurzus elvégezte után Bémer báró püspök maga mellé vette. A püspök oldalán részt vett a magyar ujjászületés küzdelmeinek legelső mozzanataiban, a pozsonyi diétákon, mint közvetlen szem és fültanu. Majd káplánkodott Csabán, V.-Olasziban és Debreczenben.

1855-ben furtai, 1869-ben tenkei, 1873-ban uj-kigyósi plebánossá lett. Közben eseperes is volt. 1891-ben tiszteletbeli kanonokká nevezteték ki. Most meg a vaskorona rend III. osztályával tüntette ki a felség kegyelme.

Ez a jubelium egyébként a Kigyósokra azért is nevezetes, mert ugyancsak ebben az évben szeptemberben lesz 25 esztendeje, hogy közéjök jött plebánosnak. E negyedszázad alatt a községnek valóságos atyja, jóltevője volt. A nagykiterjedésü váradi egyházmegyének disze, egyik legderekabb lelkipásztora. Isten éltesse!

A tüdőgümőkór elleni védekezés.

— A közegészségügyi bizottság ülése. —

Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága tegnap délután tartotta ülését.

Jelen voltak: Dr. Grósz Albert elnök, dr. Baróthy Ákos, dr. Nemes Áron, dr. Vári Szabó Béla, Busch Dávid, dr. Berkovits Miklós, dr. Dőry Ferencz, dr. Mayer László, dr. Kutiák Ágoston, Szüts Dezső jegyző.

Elnök előterjeszti, hogy a miniszter megküldte minden törvényhatóságnak a tüdővész elleni védekezésről szóló szabályrendeletet.

Nagyvárad város tanácsa kiadta a közegészségügyi bizottságnak véleményezés végett.

A leirat szerint az elhaltak *10* %-a gümőkóros tüdővészben hal el. Fejtegeti, hogy annak milyen nagy hátránya van a közgazdasági tekintetben. Czáfolja azt a felfogást, hogy a tüdővész gyógyithatatlan; ez nem áll.

Egy tudnivalókat tartalmazó kis munkát megküldött szétosztás miatt. A rossz táplálkozás, a friss levegő hiánya, a rossz lakás stb. mozditják elő, mig a személyes tisztaság fő védekezési eszköz. A kórházakban a gümókórosok részére külön osztályok állitandók.

A körrendeletre dr. *Baróthy* Ákos egy jelentést készitett, mely szerint örömmel üdvözli a miniszter leiratát.

A tb. főorvos előterjesztése különben szóról-szóra a következő:

A Nagyméltóságu m. kir. Belügyminiszter urnak a tüdővész ellen való sikeres védekezés és ennek terjedésének megakadályozása tárgyában 49851—897. sz. a. kibocsájtott s az összes törvényhatóságoknak megküldött körrendeletére véleményes javaslatomat a következőkben van szerencsém megtenni:

Nemcsak hivatalos állásomból kifolyólag, de mint a közegészségügynek egyik szerény szakközege és munkása is, a legnagyobb örömmel fogadom e miniszteri körrendeletet, s ennek kibocsájtásáért köszönetemet nyilvánitom Belügyminiszter ur ő nagyméltóságának, mert mi orvosok tudjuk azt legjobban mily sok emberáldozatott követel e betegség. Magyarországon évente mintegy 60 ezer ember hal meg tüdővészben, Nagyvárad városában az utolsó három évben évente 130—140 között ingadozott a tüdőgümőkórban elhaltak száma. Mily óriási nagy veszteség! Nagy járvány az amelyik már ennyi emberáldozatott követel s miután e felette veszélyes kár nem időszakonként, hanem állandóan pusztit, s kiszemelt áldozatait lassan emészti el, megdöbbenve kell gondolnunk ama nagy munkaerő veszteségre, mely az által szeretett hazánkra háramlik.

Áttérve a körrendelet egyes pontjaira, különösen 3 irányban hivja ez fel a hatóságok gondoskodását és pedig:

1-ör. Fő feladata, gondoskodása a hatóságoknak a lakások egészségi viszonyainak minden rendelkezésre álló eszközzel való javitása. Hogy ez irányban, de különösen a tüdővészben szenvedő egyének lakói, ugyszinte a beteg táplálkozási viszonyai is, valamint védekezés szempontjából a betegnek mikénti elhelyezése, ápolása s a ragályozást terjesztő képeseknek fertőtlenitése kellően eszközölhetők legyenek, kivánatosnak és szükségesnek tartanám belügyminiszter ur ő méltóságát felkérni arra nézve, hogy az 1894-ik évi 91954. sz. a. kiadott körrendelete értelmében a bejelentésre kötelezett heveny fertőző betegségek közzé a tüdőgümőkór kötelező bejelentését is rendelné el. Inditványom indokolásául elegendőnek vélem felemliteni azon körülményt, miszerint a bacteriologia mint önálló tudomány nagy előhaladásával be van bizonyitva a gümőkórosok köpeségében levő bacteriumok jelenléte, melyek, ha egészséges ember szervezetébe jutnak, kifejleszthetik a tüdőgümőkórt. A tüdővészt is tehát határozottan a fertőző betegségek közé sorolandó s a védekezés ellene hasonlóan a többi fertőző bántalmokéhoz hatóságilag lenne eszközlendő. Ezt pedig csakis a kötelező bejelentés elrendelésével érhetjük el.

Az ujonnan épitendő házak és lakások egészségi viszonyainak javitására szolgálna a városunk épitkezési szabályrendeletének a közegészségügyi bizottság előzetes meghallgatásával leendő ujabbi átdolgozása.

Továbbá hivatkozva az 1876. évi XIV. t.-czikk 11. §-ára »Ujonnan épült vagy átalakitott helyiségek lakhatása városokban csak kielégitő egészség-rendőri szemle után engedhető meg« a törvény ezen §-ának nálunk egyáltalán nem felelnek meg. Fontos a lakhelyek légkörének és a talaj tisztán tartása tekintetéből, s ez által a tüdővész elleni védekezés szempontjából és az ártalmas mocsarak és utczai árkoknak kikövezetését különösen a külső városrészekben sürgősen javaslatba hozom. A városi hatóságok feladatává és különös gondoskodás tárgyává tette a körrendelet, miszerint a népesség számára könnyen hozzáférhető és tiszta levegőjü üdülésre és kirándulásra alkalmas helyek. népligetek létesittessenek és nyittassanak, — ámbár e tekintetben városunkban az utóbbi években örvendetes haladás mutatkozik, mindazonáltal különösen a külső városrészek, mint a Rét, Külváros, Váralja és Velencze városrészek közelében 5—10 holdnyi kiterjedésü ligeteknek fokozatosan leendő létesitésök felette kivanatos volna. A tüdővész elleni védekezés második főfeladatául a körrendelet a szegényebb sorsu népesség jó és elégséges táplálkozását hozza fel s e tekintetben különös gond forditandó a piaczra kerülendő élelmi és tápszerek minőségének felügyeletére és ellenőrzésére.

Tekintetes Polgármester Ur! Bátran merem mondani, hogy az élelmiszerek felügyeletére és azok minőségének ellenőrzésére kellő gond van forditva, leszámitva egyes kisebb hamisitási eseteket, városunk piaczán általában jó minőségü élelmi és tápszereket lehet kapni, de miként a belügyminiszter ur ő nagyméltósága is hangsulyozza a jó és bőséges táplálkozás feltétele az anyagi jólét, s igy a szegényebb sorsu népesség ennek hiányában, de semmi esetre sem megrögzött rossz szokásból kénytelen kevesebb és olcsóbb tápértékü élelmiszerrel táplálkozni.

Miután be van bizonyitva a tüdővész fertőző anyagának állatokról az emberre való átvétele ennél fogva ezen eshetőség megakadályozásának czéljából véleményezem a tekintetes Polgármester urnak, miszerint a vágóhidi felügyelőt utasitani sziveskedjék arra nézve, hogy a vágóhidon levágatásra kerülő állatokat szigoru pontossággal vizsgálja meg s hogy a gümőkórban szenvedő állatok húsa a használatból kitiltható legyen erről a rehdőrkapitányi hivatalnak sürgősen véleményes jelentését adja be. Gondos, szakszerü és állandó ellenőrzésre való helyezését mondja ki a körrendelet nemcsak a tejgazdaságoknak, hanem az ott alkalmazott egyének egészségi állapotuk tekintetében is, ugy hogy tüdővészes egyének az állatok fejésére vagy tejjel való bánásra alkalmaztassanak. Ezen rendelkezés foganatosithatásának czéljából, szükséges lenne a városunk területén levő összes tejgazdaságok és majoroknak összeirása s erről a főorvosi hivatalt értesiteni.

A tüdővész elleni védekezés harmadik fő óvszere ugy a lakásokban mühelyekben, ruházatban valamint magán az emberi testben a tisztaság megóvására irányuló intézkedések megtétele és ellenőrzése: — Véleményem szerint e rendelkezésnek évvénye csak is a nyilvános hatósági felügyelet alá tartozó helyiségek épületek, gyárak, nagyobb ipar vállalatok, munkáslakások s az ott müködő és lakással biró munkás egyéneken lehet szerezni.

Az emberi test tisztaságának megóvására irányuló intézkedések közzé vélem felemliteni: a szegény népesség számára az ingyenes fürdők felállitását s mint fontos közegészségügyi intézményt meleg párfogásába ajánlom hatóságunknak.

Végül a tüdővész elleni védekezés egyik legfontosab intézkedését képezi a gümőkórosok haladékainak főként a köpesek fertőtlenitése, s amennyire lehetséges ártalmatlanná tétele a körrendelet pontjaiban részletesen fel vannak sorolva a hatóságok erre vonatkozó teendői, melyek foganatositása a rendőrkapitányi hivatalnak mint elsőfoku közegésszégügyi hatóságnak hatás körébe tartozik.

A tüdővész elleni védekezés tekintetében igen kiváló szerep jut az összes gyakorló orvosoknak is, és nem kétlem miszerint a felette nagy fontosságu közegészségügyi kérdésben mint annyian válvetne közre fognak működni a hatósági közegekkel. Ezen tudással és meggyőződéssel kérem Tekintes polgármester urat, miszerint a körrendelet egy egy példányát másolatban városunk minden egyes gyakorló orvossának is megküldeni sziveskedjék.

Kelt Nagyváradon, 1898. márczius hó 19-én

Dr, Baróthy Ákos,
v. tb. főorvos.

A jelentést megéljenezték.

Dr. *Grósz* Albert a jelentéshez még azt óhajtja csatolni, hogy figyelmet forditsanak a nevelő-intézetekben bennlakókra s ha ezek között tapasztalnák egyik-másiknál a tüdőgümő-kor felléptét, azonnal tegyék meg a szükséges óvintézkedéseket.

Dr. *Berkovits* Miklós hosszasabban szólott a kérdéshez; az orvos-szocziologia szempontjából is. E tekintetben nem a közegészség a főkérdés, hanem a pauperismus enyhitése. A tuberculosis generácziókra terjed ki. Ha ezt teljesen kiakarnák küszöbölni, csakugyan alig tehetnének mást, mint a tuberculosis gyermekeket a vizbe dobni s felnőtteknek pedig eltiltandó lenne a házasság. Azután szól a miniszter leiratáról, a mely olyan általános, ösmert elveket tartalmaz, amik nem csupán a tuberculosisnál, de más betegségeknél is fennállanak s általános közegészségügyi szempontból fontosak. Általában fejleszteni kell a szegény nép ellenállását a betegségekkel szemben. Majd rátér a körrendeletben is feltalálható irányzatra s élesen birál egyes dolgokat. Igy felemliti, hogy mikor a város a bőrszáritókat ki akarja telepiteni. fontos közegészségügyi okokból, a belügyminiszter ennek megtagadásánál régi szerzett jogokra hivatkozik. Tudományos szempontból fejtegeti a tüdőgümőkórt, melyről még az sincs eldöntve, hogy a közepette száraz, vagy nedves állapotban fertőző-e. A hibát nálunk abban találja, hogy a lakhatási engedélyeket derüre-borura megadják s minden további ellenőrzés hiányzik. Igy létesitenek metsző házat, a melynél az óvintézkedés nem lesz betartva s igy az megfertőzteti a környék levegőjét s a Pecze vizét. Végül a tb. főorvos jelentését eifogadja, csupán a tuberculosis betegek kötelező bejelentését ellenzi.

Dr. *Baróthy* Ákos készséggel elejti a kötelező bejelentést.

Busch Dávid terjesztette elő ezután 6 pontból álló jelentését. Ezek a következők: 1. Intézkedni kellene, hogy a háztulajdonosok hetenként egyszer az utczai járdát és folyókat kitakaritassák; vagy ezt a háztulajdonos számlájára a város végeztesse? Az egész város burkoltassék ki, mert csak igy lehet a tisztaságot fenntartani. 3. Az udvarok és kertek ne legyenek szemét dombok. 4. A rossz, mély pinczelakások ellenőriztessenek. 5. Segitni kell a nedves, penészes lakásokon. 6. A sétányok fejlődése.

Ezután kimondották, hogy a jelentést elfogadják s beterjesztik a polgármesternek, azonban a tüdőgümőkórosok kötelező bejelentésére vonatkozó részt kihagyják, mig a nevelő-intézetekre nézve az elnök által előadottakat beveszik.

Ezzel az ülés véget ért.

Pályázat a két honvéd főiskolában.

Az őszszel megnyiló 1898/99-ik iskolai évvel két honvéd főiskolában 50—50, részint teljesen dijmentes, részint féldijmentes államköltséges, illetőleg alapitványi és fizetéses helyet töltenek be. És pedig a soproni honvéd főreáliskolában és a budapesti honvéd Ludovika Akadémiában, az előbbi helyen folyó évi október hó 1-én, az utóbbiban szeptember hó 21-én.

A betöltendő helyek ugy oszlanak meg, hogy a soproni honvéd főreáliskolában 20 teljesen dijmentes államköltséges, 13 alapitványos és 17 részint féldijmentes, részint fizetéses hely ürül meg, a Ludovika Akadémiában pedig 13 teljesen dijmentes államköltséges, 20 alapitványos és 17 részben féldijmentes, részben fizetésess hely.

Mindkét iskolában csakis az első évfolyamra történnek felvételek és pedig a következő feltételek mellett:

1. Igazolandó, hogy a pályázó magyar állampolgár.

2. Katonaorvos által igazolandó a teljes testi épség.

3. Igazolandó a szükséges előképzettség, mely a pozsonyi honvéd-főreáliskolához pályázónál a középiskola 4. alsó osztályának sikeres elvégzésben, illetve látogatásában a Ludovika Akadémia pályázóknál a középiskolai 8-ik osztály elvégzésében, illetve látogatásában áll.

4. Igazolandó a kifogástalan erkölcsi magaviselet.

5. A betöltött legkisebb és a tul nem haladott legmagasabb életkor és pedig:

a honvéd főreáliskola I. évfolyamába leend belépésre az elért 14-ik és a tul nem haladott 16-ik életév; a Ludovika Akadémia I. évfolyamába leendő belépésre az elért 17-ik és a tul nem haladott 20-ik életév, a mely megállapitott életkor a felvételi év szeptember 1-ére vonatkozik.

Ezen életkor keresztlevéllel vagy születési bizonyitvánnyal igazolandó.

Az alapitványos helyekre pályázók részéről ezen kivül:

5. különös igazolása annak. hogy a pályázó alapitó oklevélben foglalt feltételeknek megfelel.

A folyamodvány a legközelebbi honvédkerületi, illetőleg honvéd kiegészitő (tér)-parancsnokságnál nyujtandók be.

Az államköltséges és fizetéses helyek elnyerését czélzó folyamodványok az előbb emlitett parancsnokságok által folyó évi május hó 15-éig, a Magyarországon kivüli helyekről a honvédelmi miniszterhez érkező ily folyamodványok pedig május hó 31-éig fogadtatnak el.

Igényjogosultság. 1. Államköltséges helyekre a következő 5 csoportban emlitett személyek törvényes vagy törvényesitett fiai tarthatnak igényt:

a) tisztek és katonai tisztviselők, b) udvari és állami tisztviselők, c) törvényhatósági tisztviselők, d) tisztek és katonai tisztviselők a tartalékban és szolgálaton kivüli viszonyban és más közszolgálatban levők.

2. Alapitványos helyekre azon személyeknek van igényök, kik az illető alapitó oklevelekben foglalt különös kellékeknek és az általános felvételi feltételeknek is minden tekintetben megfelelnek.

3. Fizetéses helyre minden magyar állampolgár fiának van igénye, a ki az általános felvételi feltételeknek megfelel; tehetséges ifjak jó iskolai bizonyitványokkal azonben előnyben részesülnek.

A felvételi vizsgák. Minden pályázó közvetlenül az illető intézetbe való beérkezte után testi alkalmatlansága tekintetében megvizsgáltatik.

A testileg alkatmatlanoknak talált pályázók hozzátartozóiknak azonnal visszaadatnak, a testileg alkalmasoknak minősitettek pedig felvételi vizsgát tesznek, a melynél a hozzátartozók is jelen lehetnek.

Az irásbelileg és szóbelileg megejtendő felvételi vizsgák a soproni honvéd főreáliskolában a folyó évben kivételesen szeptember 26—30-ig, a budapesti honvéd Ludovika-Akadémián pedig szeptember 16—20-ig tartanak meg.

Ellátási dij. Az ellátási dij a viszonyokhoz képest időnként ujból állapittatik meg. Jelenleg a honvéd főreáliskolában évi 400 frt, a Ludovika-Akadémiában évi 800 frt.

Féldijmentes államköltséges helyért ezen összegek fele.

Az alapitványi helyek a következők:

A Ludovika-Akademiában: Szanádi Aldány Ignácz alapitványa; gróf Beleznay Sámuel alapitványa; gr. Buttler János alapitvány, gr. Csáky Petronella alap, gr. Csekonics János alap, gróf Eltz Imre és Károly-alap, özv. Kálmán Józsefné-alap, gr. Nákó Kálmán-alap, b. Orczy-család-alap, báró Rudics József-alap, bajsai Vojnics Máté-alap., id. báró Wodiáner Albert alap., gróf Zichy Ferencz alap., Szabadka város alapitványa; Borsodmegye alapitványa.

A soproni honvéd főreáliskola; Bács-Bodrogmegye alapitványa, Baranyamegye alapitványa, Békésmegye alapitványa, Budapest főváros alap. (gr, Andrássy Gyula emlékére, Budapest alapitványa (más). Csanádmegye alapitványa. Fiume város, Kassa város, Komáromegye, Pozsony város, Somogymegye és Szathmárnémeti város alapitványi helyei.

Egyetlenegy gr. Buttler-féle Ludovika-akademiai helyre vonatkozólag adhatók be a kérvények Biharvármegye közönségéhez.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 20. A »Gyermekbarát« egyesület választmányi ülése d. e. 10 órakor a városházán.
Márczius 20. A 48-as Népkör közgyülése d. e. 10 órakor.
Márczius 20. A Szigligeti-társaság ürnepélyes felolvasó ülése, d. e. 11 órakor.
Márczius 24. A zenekedvelők egyesületének hangversenye, d. u. 6 órakor.
Márczius 24. A kézügyességi tanfolyam zárvizsgálata d. u. 2—4 óráig.
Márczius 27. A Szigligeti-társaság közgyülése, d. e. 11 órakor.
Márczius 27. A polgári kör közgyülése.
Márczius 27. Haydn oratóriumának előadása a főgimnásium nagytermében. d. e. 11 órakor.
Április 3. A »Biharmegyei Népnevelési Egyesület iéközgyülése d. e 11 órakor a megyeházán.

A »vasárnapi népszerü felolvasások« sorrendje:

Márczius 20. A »nagyitókról« (kisérletekkel). Tartja dr. Tóth Mihály.

* **Beteg főherczegnő.** Frigyes főherczeg családjától hozza a megdöbbentő hirt a tegnapi hivatalos. A főherczeg leánya Natália főherczegnő immár két hét óta sulyos beteg, hagymázban szenved. Annál megdöbbentőbb a hir, mert hirtelen jött. Eddig alig tudott róla valaki, hogy az immár teljesen magyarrá lett családot ily sulyosan látogatta meg a Gondviselés. S mikor az első hivatalos jelentést az udvari orvosi jelentéssel együtt egész terjedelmében leadjuk, nem mulaszthatjuk el azon óhajunknak kifejezést adni, vajha mielőbb hi rt adhatnánk az örvendetes javulásról. A mondott jelentések különben igy hangzanak:

Natália főherczegnő ő cs. és kir. fensége, Frigyes főherczeg ur ő cs. és kir. fenségének leánya két hét óta hagymázos lázban betegen fekszik.

Első orvosi jelentés.

Natália főherczegnő ő cs. és kir. fenségénél tegnap az agy izgultságának tünetei léptek föl. Az éj meglehetősen nyugodt volt. A hőfok mérsékelt, az agy izgultságának tünetei valamivel enyhébbek. A táplálkozás elégséges.

Kelt Pozsonyban, 1898. évi márczius hó 18-án.

Dr. Tauscher s. k.
kir. tanácsos.

* **Személyi hir.** Dr. Hoványi Gyula nagyváradi kir. jogakadémiai tanár, a kath. autonomia ügyében kiküldött 9-es albizottság előadója, tegnap este az albizottság üléseiről a fővárosból hazaérkezett Nagyváradra.

* **Tisztelgès a polgármesternèl.** A községi iskolai tanitótestület részéről *Réz* Mihály vezetése alatt a csoportigazgatók tisztelegtek tegnap d. e. 11 órakor dr. *Bulyovszky* József polgármesternél, névünnepe alkalmából. A névnapi gratulátióban a hála is megnyilatkozott, mi — ismerve a polgármesterünk nemes törekvését a községi iskolák fejlesztése körül — nagyon is indokolt. A polgármester válaszában igéretet tett arra nézve, hogy községi iskoláink a közel jövőben uj, méltó otthont nyernek s az iskolaépitkezés már az ősz folyamán kezdetét veszi. — A városi tisztikar testületileg nem üdvözölte a polgármestert, de külön-külön mindannyian kifejezték szeretetüket, tiszteletüket főnökük iránt. — A közegészségügyi bizottság nevében az ülés végén üdvözölte az éppen jelenlevő polgármestert dr. *Grósz* Albert elnök.

* **A postaigazgató kitüntetése.** Közöltük azon legfelsőbb királyi kéziratot, melylyel Ő Felsége Schöpflin Ágoston posta-távirda

igazgatót kir. tanácsossá nevezte ki. A posta-távirda igazgatóság tisztikara az örvendetes hir vétele után azonnal felkereste a közszeretetben álló hivatalfőnököt s a tisztelgők nevében Rutter Emil posta-távirda tanácsos fejezte ki azt az őszinte, mély ragaszkodást, tiszteletet, melylyel a tisztikar minden tagja viseltetik a kitüntetett igazgató iránt. A városi posta-távirda hivatal személyzetével Debreczy Imre, a vasuti állomáson levő posta-hivatal tisztikarával pedig Földessy Károly felügyelő tisztelgett. Ezenkivül számosan fejezték ki mások is üdvözletüket a kitüntetés alkalmából. — A posta-távirda-igazgatóság tisztikara nagyobb ovácziókban óhajtotta részesiteni az ünnepeltett aki azonban ennek a mellőzését kérte. Igy a tisztelgésen kivül más ünnepségek a kitüntetés alkalmából nem lesznek.

* **A roncsoló-toroklobb az elmult èvben.** Nagyvárad város évenként tetemes összeget áldoz a fertőző betegségek elfojtására és pusztitásának csökkentésére. Ugy ennek, mint az orvosikar fáradhatlan buzgalmának meg van az az örvendetes következménye, hogy különösen a roncsoló-toroklobb, mely valóságos réme volt a gyermekeknek, már csak gyéren fordul elő s különösen a szerum-oltás folytán a halálozás a minimumra redukálódik. Az elmult 1897. év folyamán Nagyváradon 23 difteritiszes beteget oltottak be szerummal s ezek közül elhalt 4 gyermek. a többi meggyógyult. Szerum oltásban nem részesült 9 difteritisz beteg és ezek közül 5 halt el, vagyis több mint 50 %.

* **A kultuszminiszter egy püspöknek.** A vallás és közoktatás ügyi m. kir. miniszter báró Hornig Károly veszprémi püspöknek, ki az egyházmegyéjéhez tartozó iskolák részére 650 forint értékü felszerelési tárgyat és tankönyvet adományozott, köszönetét nyilvánitotta.

* **Uj nemes.** Pajzs Gyula dr., földbirtokos és fejérvármegyei törvényhatósági b. tagnak, valamint törvényes utódainak, a közügyek terén szerzett érddmei elismeréseül, a magyar nemességet adományozta »rácz-almási« előnévvel.

* **A rendőrség nyilatkozata.** A főkapitányság a rendőri sajtóiroda utján a következő nyilatkozatot adta ki: A néhány nap előtt némely napilapban megjelent hirre vonatkozólag mely szerint Lánczy Leó ellen merénylet terveztetett, konstatáltatott, hogy az illető tisztviselőn már előbb is az üldözést mánia tünetei mutatkoztak és igy a jelenetet, minden valószinüség szerint csakis ezen betegség benyomása alatt idézhette elő.

* **Kinevezés.** Beőthy László főispán a nagy-szalontai főszolgabiró mellé III. oszt. közigazgatási gyakornoknak kinevezte Czeglédi Istvánt, Czeglédi Imre nagy-szalontai ügyvéd fiát.

* **Pályázat egyetemi tanszèkre.** A tegnapi hivatalos közli a kultuszminiszter által kitüzött azon pályázati hirdetményt, a melynek értelmében a budapesti m. kir. Tudomány-Egyetemen a *mennyiségtudományi* tanszék megüresedvén, az betöltésre vár. A tanszékkel a mathematika egész körére terjedő előadási jogositvány mellett az arithmetika, az Algebra és az analysis kötelességszerü előadása van összekapcsolva. A tanszékre való rendes tanárrá kinevezett pályázó 3000 frt. évi fizetés. öt évi részletekben adandó 1500 forintnyi korpótlék és 800 forint lakbér illetményü javadalomban részesül, — a rendkivüli tanárrá kinevezett pályázó pedig 2000 forint fizetés, 1000 forint korpótlék és 600 forint lakáspénznyi illetményben részesül.

* **Márczius 15-iki ünnepély Püspök-Ladányban.** Márczius 15-ikének ötvenéves évfordulóját Püspök-Ladányban is nagy fénynyel ülték meg. A város lakossága délelőtt 10 órakor gyült egybe a körhelyiség tágas udvarán, ahol a népünnepély lefolyt. Az ünnepélyen Ginrelli Sándor hosszu szép beszédében méltatta a márczius 15-iki eszméket. A sikerült beszédet a jelenlevők lelkesen megéljenezték. Utánna szavallatokat tartott: Lendvai Sándor nagy tetszéssel a »Talpra magyar«-t szavalta el és Juhász Béla Ilyés Bálint orsz. gyülési képviselő alkalmi költeményt, melyet hosszantartó éljenzés és taps követett. Végül az Varga Sámuel vasuti hivatalnok mondott nagyhatásu beszédet. Az ünnepély végén az egész közönség elénekelte a Hymnuszt. Este az iparoskör fogadó nagytermében társas vacsora volt, amelyen mintegy 70 személyre volt teritve.

* **Egyesitett ügyvédi iroda.** Két jeles nagyváradi ügyvéd: Keledy József és dr. Makay Pál, mint értesülünk, eddigi irodájuk helyett közös ügyvédi irodát nyitottak s együttes müködésüket már megkezdték. Az uj iroda a kir. ügyészség fogháza mellett levő Rimanóczy-házban van.

* **Az épitő iparosoknak nem lesz szakegyletük.** Az épitő iparos munkások egy félévvel ezelőtt mozgalmat inditottak, hogy szakegylet kebelében a vállalkozók által hozott idegen munkásokkal szemben érdekeiket megvédjék. Többszöri gyülés után összeállitották a tervezett szakegyesület szabályait s felküldték a miniszterhez jóváhagyás czéljából; egyidejüleg azonban olyan értelmü előterjesztés ment a miniszterhez, hogy a mozgalom nem egyébb szocziális törekvésnél. A miniszter az alapszabályokat nem hagyta jóvá. Az épitő munkások azonban nem hagytak fel a szakegylet eszméjével, hanem ujból felküldték a némileg módositott alapszabályokat, de az tegnap azon egyszerü kijelentés mellett érkezett vissza a városhoz, hogy az alapszabályokat most sem hagyja jóvá a miniszter.

* **Utolsó felolvasás.** A polgári iskolában tartani szokott népszerü felolvasások sorozatában az utolsó tartatik meg ma — f. hó 20-án — d. e. 11—12-ig. Dr. Tóth Mihály polgári iskolai igazgató tart szabad előadást a »nagyitókról« kisérletekkel és bemutatásokkal. Kiknek volt már alkalmuk nevezett tanár előadását hallani, bizonyára nem fogják elmulasztani ezt sem, — s megragadják az alkalmat, hogy egy szép és mindenek felett tanulságos előadásnak legyenek füftanui. — Ajánljuk a nagyérdekü felolvasást iparosaink s általában az érdeklődők figyelmébe.

* **Tizenhárman vannak.** Márczius 15-ikének 50 éves évfordulója alkalmából mindenki igyekezett valami módon visszaemlékezni az elmult nagy időkre. A budapesti könyvnyomdászok lapjokban egy kimutatást közölnek arról, hogy hány betüszedő volt szabadságharczunk idejében a fővárosban és hány él ma közöttük. A cenzura idejében nem volt annyi lap, mint ma van és összevissza 232 betüszedő volt Budapesten, holott ma háromezer nyomdászt foglalkoztat a főváros. Ebből a régi 232 emberből már csak tizenhárman élnek és pedig a következők:

Bauer József, rokkant.
Falk Zsigmond, a részvény-nyomda-igazgatója.
Frics József, a debreczeni városi nyomda nyugalmazott igazgatója.
Girsch Lajos, rokkant.
Höckner János, jelenleg Légrádinál dolgozik.
Horák Egyed, volt esztergomi princzipális, jelenleg lakik: Budapest, VI. Dessewffy-utcza 25.
Kovács Mihály, Rozsnyón nyomdatulajdonos.
Malatin Antal, Kalocsán nyomdatulajdonos.
Pamperl Ede, rokkant Aradon.
Remele Pál, az egyemi nyomda nyugalmazott fővezetője, (I. Nándor-utcza 5.)
Szücs Lajos szedő az »Egyetértés«-nél.
Tráger András, az egyetemi nyomda nyugalmazott igazgatója.
Wodianer Fülöp, fővárosi nyomdatulajdonos és lapkiadó.

* **Eljegyzések.** Gasperik Lajos községi iskolai tanitó ma tartja eljegyzését özv. Lábassy Józsefné kedves és szeretetre méltó lenyával Teréz kisasszonyal. — Pleßz Sándor eljegyezte Groszmann Eszti k. a. Groszmann Jakab budapesti lakos kedves, szép leányát.

Megzavart kàrtyajáték. Bihar-Tordán a mult napok egyik éjjelén az egyik korcsmában vigan folyt a játék. A kártya szenvedély a játékosokat csakhamar meglepte s a játék mindig nagyobba ment. A csendőrség is tudomást vett a dologról is éppen mikor egy igen nagy kassza volt, akkor lépett be a csendőr őrmester, aki a bankot elkobozta, a játékosokat pedig, számszerint négyet, feljelentette. A csendőrség közbelépése természetesen félbeszakitotta a játékot. A dolognak folytatása lesz a járásbiróság előtt.

* **Baleset a »Rózsabokor«-ban.** Nagyvárad egyik nyári mulatójában, ahol most biczikli-iskola van, majdnem végzetessé vált baleset történt egy kezdő biciklista fiatalemberen. A kezdő ifju ugyanis neki ment vasparipájával a falnak és oly szerencsétlenül esett le arról, hogy koponyája megrepedt és ájulva maradt a földön. Hirtelen orvost hittak a fiatal emberhez; az orvos bekötözte a kezdő biciklista fejét.

* **Véres kardpárbaj.** Tegnap délelőtt véres kardpárbaj folyt le két helybeli mérnök között. A második összecsapásnál az egyik mérnök a fején, arczán és a karján sulyos 26 öltéses sebet kapott. A dologról a rendőrség tudomást vett s igy az ügynek folytatása lesz.

* **Gyümölcsfa lopások.** Mostanában mindenütt nagyban lopják a gyümölcsfákat. A csendőrség a legutóbbi napokban is letartóztatott három tolvajt. Az első lopás Belényesen történt, ahol Pántye Filip és Bogdán Juon Meducza Vaszalitól 50 drb szilvafát loptak — 50 frt értékben. A tettesek a lopást beismerték. — Dávid János tasádfői lakos Szabó Imrétől 15 frt értékü facsemetét lopott. A tolvajnál a lopott fákat megtalálták, minek következtében a lopást beismerte.

* **Véres verekedés.** Csütörtökön este Sonkolyoson két részeg földmüvelő Barbura Demeter és Vorcsán István összeverekedtek, minek a vége az lett, hogy Barbura sulyosan megsérült. Az ügyet feljelentették az ügyészségnek.

Tetten ért tolvaj. Tegnap délelőtt Fehér Regina cselédleány Váradról elakart utazni Uj-Palotára s a mikor éppen a jegyét akarta megváltani, akkor vette észre, hogy a zsebéből ki akarta venni a pénzét egy czigányasszony. Fehér Regina lármát csinált s az elősietö emberek el fogták a czigányasszonyt, akit azután átadtak a rendőrségnek. A rendőrség előtt Orsos Éva, a czigány asszony bevallotta, hogy a leány pénzét csakugyan elakarta lopni. A rendőrség a tolvaj asszonyt átkisértette az ügyészséghez.

* **Erdő-égés.** Popa Tamás domboroviczai lakos szerdán délután nagy tüzet rakott a domboroviczai erdőben, a mitől meggyuladt az avar és az erdő fái is mintegy három hold területen leégett. A gondatlan ember ellen a feljelentést megtették.

* **Csaló czigány asszonyok.** Tegnap előtt Szabó István furtai lakoshoz bement két czigány asszony, akik Szabótól azzal az ürügygyel, hogy neki jövendőt mondanak apródonkint ötven forintot csaltak ki, amivel aztán megszöktek. A czigány asszonyok szökését Szabó csak egy óra mulva vette észre, mert őt bezárták egy kamarába s csak mikor megunta a várakozást és lármájára senki sem jött elő, vette észre, hogy be van csapva. A czigány asszonyokat a csendőrség nyomozza, eddig — eredmény nélkül.

* **Verekedő tolvajok.** Csütörtökön este Tonucz Mitru és egy másik eddig ismeretlen ember Korny Oriente vaskóhi lakostól egy juhbőrt akadtak ellopni, azonban a gazda észre vette a lopást s a tetteseket üldözőbe vette. Mikor aztán Korny a tolvajokat utólérte, Tonucz egy bottal főbe ütötte, ugy hogy Korny eszméletlenül össze

esett. A lármára azonban odaérkezett egy ember, aki Kornyt elfogta, mig a másik tettes elmenekült. Korny tagadja tettét s a másik tettest megnevezni nem akarja. A csendőrség nyomoz.

* **Nagy áruház.** Egy olcsó bevásárlási forrásra talál a vevő közönség Hevesi A. szépen berendezett Kossuth-utczai áruházában, hol is mindennemü divatczikkeket lehet kapni. Lapunk mai számában közölt Hevesi A. hirdetésére felhivjuk t. olvasóink figyelmét.

Tavaszi idényre angol, olasz és honi készitményü kalap ujdonságok (a főtiszt. klérus részére is) keztyü és ngakkendő különlegességek, karlsbadi czipók fekete, barna és zöld szinekben urak nók és gyermekek részére, minden igénynek megfelelőleg teljes választékban megérkeztek Fábry Testvérek divatáruházában, melyek rendkivüli olcsó szabott árakon árusitattnak el.

Legujabb és legfinomabb kalapok megérkeztek Angolországból a tavaszi idényre Roth M. utóda kalap és férfi divat üzletében, ahol kalsbadi és pesti czipészek által készitett czipők férfi és nő részére kaphatók. Férfi fehérnemüek dus választék és méret szerint is kaphatók. 2—0

SZINHÁZ.

A husvéti szini-előadás. A nagyváradi iparos-ifjuság önképző-köre — mint már jeleztük — husvét ünnepén mükedvelői előadást rendez. Ez alkalomkor városunkban oly nagy hatást ért »Gyimesi vadvirág« cz. népszinmüvet fogják előadni. A próbák — Adorján Emil dr. odaadó vezetése alatt — serényen folynak és mint az előjelekből, a mükedvelők szorgalmából látjuk az előadás kitünően fog sikerülni. Az estélyen az ifjuság ügyes hegedüseiből alakult házi zenekar fog közremüködni.

Egy főszolgabiró veszélyben.

— Nem kell a lakosságnak a legelő. —

(Saját tudósitónktól.)

Mező-Telegd községből irja levelezőnk, hogy a szomszédos Pósalaka községben furcsa kis ribilió volt az elmult csütörtökön.

Nem régen a község, mivel a legelő igen szük volt a lakosság állattenyésztésére, 100 hold legelőt vásárolt, s természetesen az adás-vevés megkötését a községi előljáróság eszközölte.

Csütörtökön Bige György tb. főszolgabiró hivatalosan kinnt járt Pósalakán, hogy a községi apaállatokat megvizsgálja.

A község lakosai csakhamar csoportba verődtek s felkeresték a tb. főszolgabirót, hogy felvilágositást kérjenek tőle.

A lakosság egy része hallani sem akkart arról, hogy a legelő árát ők fizessék. Ők nem vették, hanem a községi előljáróság vásárolta, tehát fizesse is az a 12 ember, a ki a szerződést aláirta.

Bige György tb. főszolgabiró felvilágositani igyekezett a békètlenkedő lakosságot, magyarázta, hogy az előljáróság nem a saját szükségletére vásárolta a legelőt, hanem a községnek s tényleg a község állattal biró lakossága használja is.

A józan beszédnek azonban az ellenkező hatása volt, mint amit várni lehetett volna. A tömeg a beszédre felzudult s mind ellenségesebb magatartást tanusitott a főszolgabiróval szemben, s készek lettek volna megtámadni.

Szerencsére a csendőrség kéznél volt s elnyomta a zajongást. A tb. főszolgabirónak igy sikerült a községből elutazni, mielőtt komolyabb baj történt volna.

A hatóság megteszi a szükséges óvintézkedéseket, s remélhető, hogy sikerül a forrongó lakosságot lecsillapitani s meggyőzni képzelődéséről.

EGYESÜLETEK.

Meghivás. A *„Biharmegyei Népnevelési Egyesület“* évi közgyülését 1898. évi ápril 3-án *vasárnap* délelőtt 11 órakor tartja Nagyváradon, Biharvármegye székházának nagytermében. E közgyülésre, az egyesület tiszteletbeli, alapitó, rendes és pártoló tagjait tisztelettel meghivja *Az elnökség*. A közgyülés tárgyai: A választmány évi jelentése; a számvizsgáló bizottság jelentése. Az 1898-ik évi költségvetés megállapitása. A számvizsgáló bizottság megválasztása. Inditványok.

A Polgári kör közgyülése. Meghivás. Van szerencsém a »Polgári kör« t. tagjait a folyó évi márczius hó 27-én a körhelyiségében tartandó évi rendes közgyülésre meghivni.

Tárgysorozat:

1. A választmány jeleutése.
2. A mult évi zárszámadás bemutatása.
3. A folyó évi költségvetés előterjesztése.
4. Három évre előlegesen a rendes tagsági dijnak megállapitása.
5. A tisztviselők és választmányi tagoknak 3 évre megválasztása.
6. Netaláni inditványok, melyek a közgyülés előtt 3 nappal beadatnak.

Nagyvárad, 1898. márczius hó 12.

Mezey Mihály,
elnök.

IRODALOM.

— **Tudományos élet.** A magyar tudományos akademia I-ső osztály f. hó 21-én hétfőn d. u. 5 órakor az akademia első emeleti termében ülést tart. Tárgya: Riedl Frigyes l. tag székfoglaló értekezése a müvészi és irodalmi typusok történetéről.« Utána Kunos Ignácz l. tag olvas fel Názreddin Lodsa tréfái.

— A **Katholikus Hitvedelmi Folyóirat** márcziusi száma a következő nagy gonddal összeállitott tartalommal jelent meg: 1848—1898. a szabadságharcz 50 éves évfordulata alkalmából megirta: Keményfy K. Dániel. Reformokat! Irta: Gedeon. Dekadenczia. Irta: Keményfy K. Dániel. Spiritus consilii. Irta Rusztikusz. — Csodás események Don Bosko életéből. Irta: Jedlicska Pál. — Protenstáns Szemle: Csődbe jutott tudomány. — A kikapós atyafiak. — Az apáczák és az anglikanizmus. Irta: Esztergomi. — Kronikás: Wlassits igyekezetei. — XIII. Leó Majláth püspökhöz. — Autonomiai igyekvések. — Mocsy apologiája. — Juriss beszéde kivonatolva, — Szt. István társulat igazgatója. — Fejérváry költségvetés. — Budapesti kath. kör. Ifju Sámbár. Megtértek Csarnoka. — Irodalom. — Vegyesek. — A szoczialisták. Regény. Irta: Bolandon Konrád. A nagyelterjedtségnek örvendő folyóirat egy évre 4 frt. Bármikor megrenddlhető Pozsony.

— **A Pallas nagy Lexikonának** szerkesztősége azzal a kérelemmel fordul az olvasókhoz, a Lexikon készülőben levő pótkötete számára az immár kész I—XVI. kötetben netán észrevett hibák és hiányok jegyzékét hozzá (V. ker., Honvéd-utcza 4. sz,) beküldeni szivesked-jenek. A Lexikon szerkesztősége nagyon kéri az ilyen észrevételek beküldőit, hogy nevezzék meg magokat, mert csak ez esetben adhatja meg nekik vagy kérheti tőlük, magán levélben, a sok esetben szükséges bővebb felvilágositást.

Az oktató Népkönyvtár népies vállalat 4-ik száma a következő gazdag tartalommal megjelent: A malterkanalas vitézek azaz leleplezések a szabadkőmüves konyháról. Irta: Stólz Albán ford. Zalavári 2 iv. Bluntchli urés a jezsuiták. Egyháztörténet egy iv Paulai szt. Vincze csudálatos szeretete. — A keresztény vallás csodálatos terjedése. — Az amerikai kereszténység gyarapodása. Márczius hónap kalendáriuma hasznos gazdasági tudnivalók. Találós kérdések. A tartalmas vállalalat egész évre 2 frt. Megrendelhető bármikor a szerkesztőség czimén Pozsony.

ZENE és MÜVESZET.

Az izr. nőegylet hangversenye.

A tegnapi hangverseny méltán sorakozik azokhoz az estélyekhez, a melyeknek az idei téli szezonunk — minden müértő igaz örömére — oly bőviben volt.

S hogy igy sikerült, annak őszintén örvendünk, mert jótékony czél hozta össze azt a diszes publikumot, a melyik igazán bőven kivehette a részét a müvészi produktumok élvezetéből.

Az a hat szám, a melyikből a müsor állott, egytől-egyig messze felül emelkedik a középszerü jónak a nivóján.

Dési Géza dr. megnyitója méltó volt ahhoz, hogy megadja a szinét ennek a müvészi becsü estélynek igaz, őszinte és keresetlen. Kevesen tapsoltak neki, de az ilyen beszédek nem a zajos külső hatásra, hanem a meggyőzésre hivatvák.

Ezután *Ábrányiné-Wein* Margit Istenadta igaz müvészetét bámulta meg a puplikum. Nagy szó, énekesnőnek közvetlen ilyen fárasztó ut után igy énekelni. *Massanet* egy bájos dalát énekelte, s mindjárt utánna *Habanera*-t a *Carmen* operából. Amabban az igazi müvészi egyszerüség, emebben a ragyogó szinezés ragadták el a hallgatóságot. Virtuoz valami volt az ének, az a tiszta koloraturáju behizelgő, kedves ének, de virtuóz valami volt *Tarnay* kisérete is, Ilyen finom érzékü kisérőt ritka énekes talál.

Sok derültséget keltett *Ábrányi* Emil-nek a nagyváradi nőkről tartott felolvasása. Természetes, hogy csak szépet mondott a diplomatikus poéta és szórta pazar kézzel a bókokat, hogy szinte mesés volt. Ez a felolvasás leghálásabb témáju, mert okvetlen biztositja a tapsokat, a mit ugy hivnak hogy külső siker.

Reckne Bárkányi Etel zengorázott ezután *Ghopin* Nocturne-jét és *Liszt* Le Rosignol-ját játszotta. Játéka tökéletes, sokkal is inkább az volt, semmint dicséretre szorulna. Zajos tapsviharok hivták ki ismételten és követelték a betét ráadást.

Hallottunk ezután a nagy hirre kapott »Bohémek« operából két dalt. *Musette* második felvonásbeli főkötős dalát és keringőjét. Nagyon érthető, hogy ez a remek két aprósággal mint tudott oly fenomenális hatást elérni *Ábrányiné*. Pajkos dal mindkettő, éppen *Ábrányiné* müvészete kell hozzá, hogy minden szépségük érvényesüljön. Ez volt különben a hangverseny legszebb száma és a legszebb mégis az a magyar dal, amit szünni nem akaró tapsvihar után énekelt *Ábrányiné. Ha te tudnád, a mit én* . . . Igen, ezt énekelte és mikor elkaczagta a végét, kitört a tomboló éljenzés és *ujra* kiáltás. Meg kellett, hogy ismételje.

Nos és ezután ült a felolvasó asztalhoz a hazai bohémek legelseje, a singaléz irodalom atyamestere: *Sipulusz*. A macskával kapcsolatos nagybácsi historiáját és a szabadjegygyel történt foghuzás eseményeit olvasta fel. Természetes, hogy végig nevettette a publikum minden tagját ez a nagy humorista és bizony mondom, ha senki is, ő legalább megérdemelte volna, hogy csendben hallgassák végig és ne rendezzenek séta-hangversenyt, csiszegve-cso-

szogva, krákogva és nyöszörögve, ott hátul, az ajtó körül.

Mert leszámitva a hangverseny nivóját, ez bizony erősen — katonavárosias izü mü élvezet ám, tisztelet kultiválóinak.

—*i.*

Igazságszolgaltatás.

Elitélt gyujtogató.

A törvényszék tegnap egy fiatal alig husz éves asszonyt itélt el gyujtogatásért. A gyujtogatást senki sem látta ugyan, azonban a törvényszék az összetett tanubizonyitékok alapján bünösnek mondotta ki és ezért hat évi fegyházra itélte.

A tárgyalásról a következőkben számol be tudósitónk:

A mult évben augusztus 23-án kora reggel, Széplakon, két asszony Brád Flóráné és Gábor Jánosné valami csekélységen össze vesztek. aminek a következménye heves szóváltás volt. A szóváltás mindinkább hevesebb lett, ugy, hogy már majdnem tettlegességre mentek, amiben azonban haza érkező férjeik megakadályozták őket A czivakodás alatt az egyik nő Brád Vaszaliné oda kiáltott Gábornénák:

— Vigyázz, mert a te házad csak szalma fedeles, az enyém pedig cseréppel van fedve, a mibe a tüz nem okoz kárt, légy csendben, mert majd nem lesz hely, a hol aludj!

Mikor a veszekedésnek vége volt, Gáborné eltávozott hazulról. Távolléte alatt Brádné átment az ő házába és ott volt körülbelül egy negyed óráig s a mikor eltávozott Gáborné háza meggyuladt.

A tüz a nagy szélben nagyon gyorsan terjedt, ugy, hogy a házat nem lehetett megmenteni, leégett a Gábor János háza egészen, de ezen felül még más kilencz ház is teljesen leégett köztük a Brád Vaszaliné uj, cserepes fedeles háza is. Az összes kár majdnem három ezer frt. volt.

A gyanu természetesen azonnal Brád Vaszalinére hárult, a kit többen láttak, amidőn a felgyujtott házból kijött és kétségtelen volt, hogy a tüz gyujtogatásból keletkezett. mert a házban még tüzhely sem volt, a mitől a ház meggyuladhatott volna.

A csendőrség előtt Brádné azonban semmit sem vallott be, a vizsgáló biró előtt is tagadott mindent.

Brádnét aztán Váradra hozták, honnét egy izben meg is akart szökni, mikor pedig ezt megakadályozták, azt kérdezte Bálint Mihálynétől:

— Ugye engem azért felakasztanak a mit tettem? mond meg, te jobban ismered a törvényt, mint én! . . . Az én lelkemet nagy bün nyomja . . .

Tovább nem folytatta, észrevette, hogy elszólta magát és mindenáron másképpen akarta magyarázni a dolgot.

A tegnapi tárgyalásra a fél falu lakossága be volt idézve, részint mint tanu, részint mint káros.

A tárgyaláson Nagy József elnökölt, szavazó birák voltak Grám Sándor és Kiss Rezső jegyző Gyenge Béla.

A törvényszék előtt a vádlottnő fenntartotta a vizsgáló biró előtt tett vallomását. mindent tagadott.

A beidézett tanuk egyöntetüen vallottak ellene, kivéve férjét, a mindenáron beakarta bizonyitani neje ártatlanságát. A férj különben azt mondja, hogy neje részeg volt és igy el sem követhette a gyujtogatást.

Ezzel szemben a korcsmáros Stern Hermann és neje azt mondják, hogy a vádlottnő nem ivott annyi pálinkát, amitől részeg lehetett volna.

A tanu kihallgatás után szembesitették a tanukat a vádlottal, igy a kik egymásután szemébe mondták vallomásaikat a vádlottnak, aminek daczára ez megmaradt tagadása mellett.

A bizonyitási eljárás után dr. Balázs Tihamér kir. ügyész előterjesztette a vádbeszédet. Szépen megokolt beszédben a legszigorubb büntetést kérte a vádlottnőre.

Ezzel szemben Zigre Miklós védőügyvéd a vádlott ártatlanságát bizonyitgatta és teljes fölmentését kérte.

Nagy József elnök pont 8 órakor hirdette ki a törvényszék itéletét, mely szerint a vádlottat a gyujtogatás büntettéért hat évi fegyházbüntetésre itéli, ezenfelül kötelezi a károk megtéritésére és a költségek megfizetésére.

Az itéletbe természetesen sem a vádlottnő sem védője nem nyugodtak bele — felebbeztek.

—

Egy kir. közjegyző fegyelmi ügye. Molnár Imre borosjenői közjegyzőt az aradi közjegyzői kamara, mint elsőfoku fegyelmi biróság 100 frt pénzbüntetésre itélte el, hagyatéki ügyekben elkövetett hanyagság, felsőbb utasitások nem követése és figyelmen kivül hagyása, hivatali rendetlenség miatt valamint több hagyatéki ügyben a megállapitott közjegyzői dijnál magasabb dijakat szedett be. Az itéletet sulyosnak találva, Molnár a kuriához felebbezett, melynek kisebb fegyelmi tanácsa Csorda Bódog elnkölésével ma foglalkozott ügyével. A kuria az utolsó vádpont alól, hogy t. i. a rendesnél magasabb dijakat szedett, mután Katona Béla dr. kir. főügyész helyettes erre vonatkozólag a vádat elejtette, fölmentette Molnárt, de a többi 3 pontban foglalt fegyelmi vétséget a kuria is igazoltnak látta, s helybenhagyta az elsőfoku fegyelmi biróság itéletét.

REGÈNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Németből: — **plex.** 51.

Másrészt a tapasztaltakon okulva ezuttal óvakodott ujra felébredt érzelmeit és czéljait volt jegyese előtt felfedezni avagy neki igéretet tenni. Csak megfelelő társadalmi állás és nyomatékos anyagi eszközök birtokában lehetett volna szó arról, hogy ezt megtehesse.

És igy ugy váltak meg egymástól, mint két olyan sziv, melyet egybe nem vallott, de hallgatagon érzett kapocs füz össze egymással s melyet olyan érzések hevitenek, a melyeknek megvalósulása tünékeny ábrándképek játékául tünt fel előttük.

* * *

Szokása volt Fredericónak, hogy ha az üzleti ügyeket a gyártelepen elvégezte, átrándult Steinwärderbe Kückékhez, hogy az ő meghitt körükben és társaságukban elszórakozzék. Igy történt ez a Zsófiával való csodálatos összejövetelt követő napon is. Ezuttal azonban nem találta Kücköt odahaza. A legközelebbi hajó visszaindulásáig fennmaradó pauzát tehát arra használta fel, hogy betért a rakparton levő veodéglőbe s azzal a szándékkal telepedett le az asztala mellé, mely az utczára néző ablak előtt állt, hogy obligát pohár söre mellett az utcza mozgalmas életképeiben fog gyönyörködni. Azonban nem ugy történt. A mint ugyanis asztalánál megtelepedve, szemeit a vendéglő közönségén végig jártatta, rögtön magára vonta figyelmét egy fekete ruháju női alak, aki karjaival az asztalra könyökölve s arczát kezeibe rejtve mozdulatlanul vesztegelt a helyén. Igazi mély bánat, kétségbeeséssel határos lelki bu látszott előmleni a nő egész fiatalos alakján, a mi szerfeleit felébresztette Fredericóban a részvétteljes kiváncsiságot és érdeklődést annak személye és kiléte iránt, a vendéglő személyzete azonban erre nézve semmi utbaigazitást sem tudott neki adni. Midőn aztán a lányhoz közelebb jövén, őt fürkészni kezdte, hogy valamennyire arczába tekinthessen, a székéről felállva a nélkül, hogy valakire rá nézne, lehorgasztott fejjel, barátságtalan, daczos kifejezésü arczczal sietett ki a vendéglőből. Fredericó ez alatt jól szemügyre vehette az ismeretlent s megrettent ijedtében, midőn annak szemei közé nézett. Minden kétsége eloszlott a hölgy inkognitója felől, ki nem volt más, mint Willem szerencsétlen nő testvére s Askánnak egykori jegyese.

Ez a nem várt felfedezés arra birta Fredericót, hogy ő is odahagyja a vendéglőt és a lány után siessen, kinek viselete élénk aggodalommal töltötte el őt.

A lány feltartózhatatlanul haladt előre. Csakhamar elhagyta a vámszedő házat s utját megszakitás nélkül folytatva eljutott a kikötői hajógyárig. Itt áthaladva a gyártelep területén az ennek hosszában huzódó kőparton végig az uszó dockokig ment, melyeknek végső ága már a szabad Elbába nyulik bele. Ide érve a leány hirtelen megállt, mintha oda szögezték volna. Egy darabig gondolkozott s azután félénken körülnézett. Most már teljesen megbizonyosodott Fredericó a lány sötét szándékai felől s azért kettőztetett léptekkel sietett, vagyis inkább rohanva közeledett a lány felé, kinek alakja azonban a leereszkedő ködben egyre jobban tünedezett előle, ugy, hogy mire a parthoz érkezett már senkit sem látott maga előtt, csak az Elba hideg, sötét vize hömpölygött előtte nesztelen hullámaival, melynek hátán apró fénypontok, avagy keskeny fénysávok és barázdák csillogtak, tánczoltak a távolban a vizen járó hajók ütemes mozgása szerint.

Itt Fredericó nyomot vesztve pár pillanatig zavarodva szaladgált a parton fel s alá, midőn nem messze tőle hirtelen félelmes sikoltás hallatszik, hasonló ahhoz a sóhajhoz, mely a végsőt vonagló testből tör elő s azután ismét halotti csend. Fredericó egy pillanat alatt ott termett, a merről a hang hallatszott, de már elkésett. A szerencsétlen teremtés megtalálta hullám sirját, melyet annyira keresett. Borzasztó látvány volt, amint a fiatal leány fej kibomlott sürü hajával halál tánczát járta a viz szinén s váltakozva hol felszinre jött, hol ismét alá merült. A mint Fredericó tekintete e rettenetes képre tapadt, átvillant lelkén ama borzasztó bün tudata, melyet ocsmány, ártatlan áldozaton elkövetett s a milyen érző, igazszivü ember a másik perczben már kész volt életét is koczkara tenni, hogy két lelket a kárhozattól megmentsen. Daczára a nagy hullámzásnak a habok közé ugrott, pár lökéssel a fuldokló leány mellett s őt jobbjával átkarolva szabadon maradt kezével nagy erőfeszitéssel kiuszott vele a folyó sodrából. Mindazonáltal aligha sikerült volna a bátor életmentő önfeláldozó munkája, ha az Isteni gondviselés nem őrködik feje felett. A kőpart ugyanis meredek lévén Fredericó a nagy erővel csapkodó hullámok közt arra fel nem vergődhetett volna. Hogy mind a ketten oda nem vesztek, azt annak köszönhetik, hogy egy bárka is vesztegelt a part közelében, melynek oldaláról Fredericó szerencséjére egy deszka le volt szakitva, ugy hogy ő abba belekapaszkodhatott s a lányt is maga után vonta. A kora tavaszi hideg viz és a lány kimentésével járó tulerőltetés azonban őt is levette lábáról.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Budapesten.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Ő Felsége, mint hirlik, jövő hó 10-én, vagy 11-én Budapestre érkezik egy heti ott

tartózkodásra. Thun miniszterelnök és Kaizl miniszter még holnap este Budapestre utaznak.

A főrendiház ülése.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) A főrendiház *Károlyi* Tibor gróf elnöklete alatt a kitüzött programmot letárgyalta. *Gajzágó* halála fölött *Széchenyi* fejezi ki részvétét, melyet a főrendiház szintén oszt és kifejezésre is juttat.

A Teleky-dij nyertese.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Az akademia *Teleky*-díját *Szerelem* czimü tragádiájával, mely tragédiának olasz a tárgya, *Somló* Sándor nyerte el.

Andrássy Aladár nagy beteg.

Budapest, márcz. 19. (Saját tud. táv.) Andrássy Aladár gróf bélgyuladásban halálosan beteg; orvosai lemondtak róla.

A politikai helyzet.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Az osztrák miniszterek vasárnap reggel Budapestre érkeznek s habár tulajdonképen csak udvariassági látogatás jellege van az utazásnak, de össze függ az a kiegyezési és quóta tárgyalással. A bécsiek azt hiszik, hogy az értekezés nem sokat fog érni, mert ugy vélik, hogy érdemileg már eldölt a tárgyalások sorsa. Ugy vélik a bécsiek, hogy az osztrák miniszterium felveszi a kiegyezés fonalát ott ahol el esett, de a junktim nélkül. Hozzá teszik a bécsi lapok, hogy a pártok a kiegyezési tárgyalásokba nyiltan kifejezett quóta emelés nélkül semmi esetre sem fognak bele menni.

Obstrukczió a Reichsratban.

Bécs, márcz. 19. (Saj. tudósit. táv.) A németek hétfőn megkezdik ujra az obstrukcziót.

A bécsi urakháza ülése.

Bécs, márczius 19. (Saját tud. táv.) Az urakháza megnyitó ülését, amely márczius 21. délután két órára volt kitüzve, az nap délután 4 órára halasztották.

Ismét bányaszerencsétlenség.

Budapest, márczius 19. (Saj. tud. táv.) Belmezből irják: A »Santa Isabella« bányából 70 halottat és számos sebesültet hoztak fel; ez utóbbiak közül 5 sebeibe belehalt.

Az alsóház költségvetése elfogadva.

Budapest, márcz 19. (Saj. tud. táv.) Londonból távirják: Az alsóház elfogadta a tengerészeti költségvetés «Zsoldok« cz. tételét.

Gladstone állapota.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik: Minthogy Gladston állapota nem javult, a jövö héten Bournemontból ismét visszamegy a Hawarden Cactle-ba.

A „Maine“ szerencsétlenségéhez.

Budapest, márcz. 19. (Saját tud. táv.) Washingtonban a tengerészeti ügyosztály kijelentette, hogy Mac Kinley elnök maga sem tudja még, mikor fog a »Maine« szerencsétlenségéről szóló jelentés megérkezni.

Erb báró osztályfőnök meghalt.

Bécs, márczius 19. (Saját tud. táv.) Erb báró nyugalmazott osztályfőnök ma reggel meghalt.

Az elrejtett nemzeti zászló.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Hegedüs József a budapesti sütősegédek dalkörének elnöke tegnap azt a jelentést tette a VII. ker. kapitányságnál, hogy márcz. 15-ének megünneplésekor egyesületük zászlójuk alatt részt akartak venni a Petőfi-szobor ünnepségen. Molitoruz Gyula sütősegéd, ismert szoczialista agitátor azonban néhány társával együtt elrejtette. Rendőrség a vizsgálatot megindította.

A pestis pusztitása.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Bombayból jelentik: Ma a pestis következtében 215 megbetegedés és 216 haláleset fordult elő. A megbetegedett között 5 európai van. A mohamedánok között ujabb izgatottság észlelhető.

A berni szövetségtanács vàsárlása.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) A szövetségtanács elhatározta, hogy megveszi a windischi fekvőségeket, ahol a vindomissai római amphiteatrum van és a szövetség gyülésen javaslatba hozza ama hitelek megszavazását, amelyek e történelmi emlékmű jó karban tartására szükségesek.

A kinai kölcsön tervezete.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Londonban tegnap este tették közzé a kinai kölcsön tervezetét.

KÖZGAZDASAG.

A Sebes-Körözs társulat közgyülése.

A Sebes-Körözs szabályozó és ármentesitő társulat f. hó 19-ik napján tartott választmányi és közgyülésén gróf Csáky Lajos társulati elnök elnöklete alatt jelen voltak: Örley Kálmán társulati alelnök, Steinekker Gábor, kir. főmérnök miniszteri megbizott, Csánky Béla, Dr. Fazekas Imre, Frankó Endre, Géczy Géza, Godán Ambrus, Hlatky Endre, Hoffmann Mihály, Kiss György, Madary István, Mártonffy Bogdán, Megyeri József, Nagy P. István, Pokay Elek, Weigl Róbert és Weiszlovits Gyula társulati tagok, továbbá Pekanovits Imre igazgató főmérnök, Tabéry Ármin társ. szakasz mérnök, Ficzek Lajos társ. pénztárnok és Katona Bálint társ. nyilvántartó.

A társulat gátvédelmi rendszabályát jóváhagyó miniszteri rendelet tudomásul vétele mellett, a rendszabály kinyomatását és az érdekeltségnek való megküldését elhatározták. Tudomásul vették a folyó évi költségelőirányzatot jóváhagyó miniszteri intézkedést is.

Felhivták ezután a társulat igazgató főmérnökének a társulat 1897. évi épitkezései tevékenysége és kiadásairól valamint a társulat folyó évi müködéséről, ártérfejlesztésérel és belviz rendezéséről beadott részletes jelentését, melyből kitünik, hogy az elmult évben a védtöltés süppedései egy igen kis rész kivételével kijavittattak, az 1890-ik évben felállitott telefon vonal ujra épittetett, a gát- és csatorna őrök a tavaszi árvizek beálta előtt a védekezés módozataira ismételten betanitattak, az árvédelmi anyagok és eszközök a szükséghez képest beszereztettek és készen létben tartattak. a mult tavaszi folytonos esőzések következtében három izben emelkedett az árviz oly magasra, hogy a tényleges védekezést foganatositani kellett és bár ha a viz folyton nagy volt, mindazonáltal a folyók vize az ármentesitett területeken semmi kárt nem okozott, amennyiben sem a Sebes-Körözs sem a Berettyó védtöltésén szivárgás vagy más gyanus jelenség egyáltalán nem mutatkozott. Belviz-rendezés tekintetében a mult évben jelentékeny előhaladás történt, a mennyiben a Sebes-Körözs baloldali csatornák nagy része kiépittetett, épittetett a holt Sebes-Körözsön négy beton bukó gát, a Fokköznél felállittatott egy 100 lósulyu viz emelő telep, két körszivattyu, két gőzfejlesztő kazánnal, Szeghalom község közelében a »Halason« szintén épittetett egy 30 lóerőre alkalmazott szivattyú telep, a »Kutas« és »Nagyfok« belviz-csatorna öszes zsilipei vaskapukkal látattak el, ezeken kivül több másod rendü csatornák is kiépitettek A belviz rendezési másodrendü csatornák épitésénél az elmult tél folyamán is, az inséges munkás viszonyokra tekintettel a társulat mintegy ezer munkást állandóan foglalkoztatott, minek következtében most már az összes másodrendü belvizcsatornák is majdnem teljes befejezést nyertek, a tél folyamán kiépitett belvizcsatornák hossza 84570 méter, a mozgósitott földtömeg pedig 147131 köbmétert tesz. Az ezen csatornákon szükségessé vált hidak a nyár folyamán fognak részint betonból részint pedig fából kiépittetni. A bemutatott szakáli-ér, Zsombokos Nagy-Botló-ér- és Fekete-ér másodrendü belviz csatornák terveit elfogadták s jóváhagyás végett a földmüvelésügyi miniszter elé terjeszteni rendelték azzal, hogy e csatornák is a nevezett miniszternek ismételt felhivása folytán is az inséges munkás viszonyokra tekintettel mán szintén kiépittettek.

A Tisza-völgyi társulat központi bizottságának azon megkeresését mely szerint a Budapeten megjelenő »Vizügyi és hajózási közlöny«-t, a vizszabályozó ármentesitő belvizrendező és vizhasznositó társulatoknak hivatalos közlönyükké való fogadásra ajánlja, tudomásul vették azzal, hogy annak fentartását, illetve a társulatok hivatalos közlönyévé tételét nem oly módon válik elérhetni, miként az a jelzett megkeresésben emlitve van, t. i.: hogy azt a társulatok több példányban rendeljék meg és előforduló hirdetéseiket a lapban is közöljék, hanem hogy az a társulatok életmüködését a tanulságosabb adminisztrativ, közigazgatási, jogi, ártérfejlesztési, technicai stb. közérdekü ügyeit minden irányban teljes részletességgel felölelhesse, más módozatok mellett óhajtanák megvalósitani, hogy pedig ez megoldásra vezethető legyen, elhatározták, hogy a társulat igazgató főmérnökének e tárgyban beadott részletes javaslatát a Tisza völgyi központi bizottsághoz felterjesztik a végett, hogy ez, az országban létező összes vizszabályozó, ármentesitő belvizszabályozó és vizhasznositó társulatokat a módozatok megállapitására nézve egy közös értekezletre hivja össze, amely értekezlet határozatának eredményéhez képest fogja azután a társulat a további intézkedéseket e tárgyhoz megtenni.

A fegyelmi bizottság tagjaiul megválasztattak az 1898. évre Hlatky Endre, Jelentsik István és Pallay Lajos társulati tagokat.

Tudomásul vették a számvizsgáló bizottságnak a társulat 1897. évi pénztári számadása megvizsgáltatásáról beadott jelentését, mely szerint azt helyesen vezetett és helyesen okmányoltnak találták s a 126,361 frt 81 kr pénztári maradványt a folyó évre bevételre utalrányozták, a számadás kivonatát pedig a földmüvelésügyi miniszterhez felterjeszteni határozták.

Tekintve, hogy a mezőgazdasági viszonyok rohamos fejlődése folytán folyó vizek öntözés utján való hasznositása előreláthatólag már a közel jövőben előtérbe fog lépni, e czélból a Sebes-Körözs folyó vizének megosztására nézve a társulat már előre gondoskodni kiván akként, hogy a Holt Sebes-Körözs és »kutas« csatorna áló vizzel látassék el, mely körülmény a csatornamenti községek lakosaira nézve ugy gazdasági mint közegészségügyi szempontból is nagy fontossággal fog birni. Megbizták tehát a tár-

sulat igazgató főmérnököt, hogy erre nézve terveket készitsen s azokat további intézkedés végett a választmányhoz mutassa be.

Gallacz János kir. és müszaki tanácsos kerületi felügyelet negyedszázados állami szolgálatának betöltése alkalmából ugy a választmányi mint a közgyülésből jegyzőkönyvileg üdvözölni elhatározták. A Körözs-Berettyó társulatok tisziviselői által tervezett testületi ünnepélyes üdvözlésen pedig a társulat igazgató főmérnöke és Madary István társulati tag kiküldésével a társulatot képviseltetik.

Ezek után több apróbb ügyek elutasitásával a gyülés véget ért.

TŐZSDE.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru buzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

Budapest, márcz. 19.

Buza őszre	9.03
Buza tavaszra	11.99
Tengeri	5.35
Rozs őszre	8.46
Zab őszre	6.52

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, márcz. 19.

Osztrák hitel	364.—
Magyar hitel	381.—
Államvasut	341.50
Déli vasut	80.50
Rimamurányi	247.—
Magyar jelzálog	264.50
Magyar leszámitoló	252.50
Iparbank	101.25
Budapest közuti	402.50
Kereskedelmi bank	1404.—
Villamos vasut	277.50
Salgótarjáni	623.—
Waggon-kölcsön	583.—

Bécs, márcz. 19.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	364.25
Magyar hitel	381.—
Államvasut	400.50
Birodalmi márka	58.77

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. márczius 19-én.

Magyar aranyjáradék 4%	121.05
Magyar koronajáradék	99.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 5%	100.45
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földtehermentositési kötvény	97.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járadék papirban	102.—
Osztrák járadék ezüstben	102.—
Osztrák járadék aranyban	123.—
Osztrák korona járadék	102.50
1860. osztrák államsorsjegyek	144.—
Osztrák magyar bankrészvény	927.—
Magyar hitelbank részvény	380.25
Osztrák hitelintézeti részvény	362.80
Páris vista	340.—
20 márkás arany	9.52
Német birodalmi márka	58.75½
London vista	120.50
Páris vista	47.60
20 márkás arany	11.73

SZERKESZTOI POSTA.

K. E. Kigyós. Köszönjük az idejében érkezett tudósitást. Hétfőn délután mulhatatlanul várjuk express-tudósitását az impozánsnak igérkező ünnepélyről, melyen lélekben mi is részt veszünk. Ezer üdvözlet!

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Értesitès!

Van szerencsém értesiteni a n. é. közönséget, hogy a **tavaszi idényre**

feltünő kivitelü

napernyők, divatszövetek, mosókelmék, vásznak

és

kész fehérneműek

nagy választékban megérkeztek, melyek **feltünő olcsó árban kaphatók.**

Szives pártfogásukat kérve

86 1–6 kiváló tisztelettel

Beczkay Lajos.

A MAUTHNER-féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjegygyel

valamennyi nagyobb

füszer és vaskereskedésekben

kaphatók.

A Budapesten Andrássy-ut 23. szám a. létező **Mauthner Ödön** czég csakis **olyan csomagoknál** vállal teljes jótállást egészen **friss** és **valódi** magvakért, a mely csomagok **ragasztva, a medve-ábrával és a Mautner névvel** jelölve, ugy a mint a mellékelt rajz is mutatja. 19–0

ELSŐ
nagyváradi versenyáruház

HEVESI A.

Nagyvárad,

Kossuth-utcza, Mezey-ház.

Midőn tudomására hozom a nagyérdemü közönségnek, hogy külföldi nagy bevásárlási utamból már haza érkeztem, van szerencsém értesiteni, hogy a közeledő tavaszi idényre szükséges legujabb ***férfi- és gyermek-kalapokat 50 krtól feljebb, férfi- és női fehérneműeket, gallérokat 12 krtól, manchetták párja 20 krtól, rabok által kötött harisnyákat*** párját ***10 krtól*** feljebb, azonkivül

kész női ruhákat, blousok és kötőket mélyen leszállitott árban,

férfi-, női- és gyermek-czipők, leány és fiu-öltönyöket félárban,

azonkivül a legujabb divatu különféle ***nyakkendőket még eddig nem létezett olcsó árban fogom árusitani.***

Ezen kedvező alkalmat ajánlom a n. é. közönségnek, kérve, hogy szükségletüket nálam bizalommal méltóztassanak fedezni és igyekezni fogok azt pontosságommal továbbra is kiérdemelni.

Tisztelettel

97 1–5

HEVESI A.

Gyermek- és toló-kocsik óriási mennyiségben és leszállitott árban.

!UJDONSÁGOK!

A tavaszi idényre nagy választékban megérkeztek

NÁDOR L. és TÁRSA

férfi-divat és czipőüzletében

Nagyváradon, Zöldfa-utcza,

hol a legjobb minőségben

rendkivül leszállitott árban

a következő áruk kaphatók:

legujabb divatu zöld és barna bőrből készült czipők,

fèrfi sárga fél és egész fűzős czipők,

női és gyermek czipők, salon és reggeli czipők,

legujabb divatu kalapok,

ingek, gallérok, nyakkendők, tuorista-ingek, sétabotok,

esőernyők, férfi-kesztyűk, harisnyák,

88 2—10

zsebkendők és illatszerek.

TELEFON! TELEFON!

Valódi Pichler-féle kalapok raktára.

Tisztelettel

NÁDOR L. és TÁRSA.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 27 év óta megbizható, **fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csuznai, tagszaggatásnál** és **meghüléseknél** és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem **igazi népszerü háziszer**, melynek egy házatartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. Ki **nem vakar megkárosítni**, az minden egyes üvegen „**Horgony**" vegyjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint **nem valódit** utasitsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállitók, RUDOLSTADT.

Pénzt

házakra, földbirtokokra 20—40 évi törlesztéssel,

valamint konverziókat a legolcsóbb kamatláb szerint, bel- és külföldi bankoktól ezer forinttól feljebb, minden költségelőleg nélkül, a legelőnyösebb feltételek mellett 10.000 frton felüli birtokra $4^1/_2\%$ törlesztéssel a leggyorsabban kieszközöl; szabad kézből elad két földbirtokot, az egyik 500, a másik 1000 katasztrális hold. 98 1—4

BREITNER JÓZSEF,

Nagyvárad, Pável-utcza 376.

Hirdetések felvétetnek a »TISZÁNTÚL« kiadóhivatalában.

Alapittatott 1850-ben.

Dell'Ortó Károly magkereskedése

a »Zöld koszoru«-hoz Nagyvárad, Szt-László-tér.

Gazdasági-, kerti és virágmagvak, gumók. A legkitünőbb magvaimat

van szerencsém a nagyérdemü gazdaközönségnek ajánlani.

Arankamentes franczia és **magyar luczerna, stiriai vörös lóhere, angol perjemagvakat** és a legkitünőbb **pázsit diszvegyüléket. Valódi oberndorfi, eckendorfi, palaczk alaku, Dobidos** javitott uj; **Mamuth takarmányrépa magvakat,** melyekért felelősséget vállalok.

Bükköny, lenmag, muhar, köles.

A fentnevezett magvakat nagyban a legjutányosabb ár mellett szállitom. — A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készséggel várva, maradok

kiváló tisztelettel

100 1—4 **Dell'Ortó Károly.**

Képes árjegyzéket kivánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesitek csomagolási költség nélkül.

BODÓ és GAAL

füszer-, csemege- és borkereskedése a „fehér kutyá"-hoz

Nagyváradon.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására juttatni, hogy a helybeli piaczon, **Szt.-László-téren a Fundátio épületben**

füszer-, csemege- és borüzletet

nyitottunk és ugyanazt ***BODÓ és GAAL*** törvényszékileg bejegyzett czégünk alatt és saját számlánkra vezetni fogjuk.

Üzletünket a mai kor legmagasabb igényeinek megfelelőleg akként rendeztük be, hogy ugy a részletüzlet miként a nagykereskedés követelményeinek mindenkor és mindenben megfelelhessen s megbizóink kivánalmait teljesen kielégithessük. Bevásárlásainknál különös figyelmet forditunk arra, hogy csakis előnyösen ismert házaktól fedezzük szükségleteinket, ami által azon kedvező helyzetet érhetjük el, hogy igen tisztelt vevőinknek mindenkor szolid árak mellett a legjobb áruval szolgáljunk. Különösen b. figyelmébe ajánljuk **kitünő csemege s pezsgő borainkat, valódi franczia cognac, déli gyümölcs s mindennemü hideg felvágottak, csemege sajtjainkat,** a beállott bőjt alkalmából pedig **conservált halaink nagy raktárát,** nemkülönben **husvéti czukorka és disztárgyaink, kitünő friss franczia, már friss uj máltai burgonya** s egyéb külföldi kerti terményeink **(zöld bab, spárga, carfiol)** stb. nagy raktárunkat.

A sok éves tevékenység, melyet a gyarmat és füszer áru kereskedésnek szenteltünk, valamint a megfelelő tőke melylyel rendelkezünk, jogosit azon reményre, hogy vállalatunkat támogatni és bennünket megrendeléseikkel megtisztelni fognak. Minek reményében magunkat a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlva, vagyunk

teljes tisztelettel

Telefon összeköttetés.

90 3—10 **Bodó és Gaal.**

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.